



*Rapla maakonnaplaneeringu  
teemaplaneering*

*Maakonna sotsiaalne  
infrastruktuur 2008-2015*

KINDEL KÄEULATUS. RAPLAMAA

RAPLA MAAKONNAPLANEERINGU  
TEEMAPLANEERING

**MAAKONNA SOTSIAALNE  
INFRASTRUKTUUR**

2008-2015

Rapla 2010

## Sisukord

SISUKORD.....	3
SISSEJUHATUS.....	5
1. KANTIDE MÄÄRATLEMINE JA RAHVASTIKUPROGNOOS.....	7
2. TEENUSTE KÄTTESAADAVUS.....	9
2.1. Esmatasandi teenused.....	9
2.2. Tugiteenused.....	9
2.3. Maakonnakesksed teenused.....	10
2.4. Probleemsete kantide ja teenuste määramise kriteeriumid.....	11
3. TEENUSTE KÄTTESAADAVUSE PARANDAMISE LAHENDUSVARIANDID KANTIDES.....	13
3.1. Üldised lahendusvariandid kanditüüpide lõikes.....	13
3.2. Kandipõhised meetmed teenuste kättesaadavuse parandamiseks probleemsetes kantides.....	15
3.2.1. Juuru vald.....	15
Härgla kant.....	15
Juuru kant.....	16
Järlepa kant.....	16
3.2.2. Kaiu vald.....	17
Kaiu kant.....	17
Kuimetsa kant.....	18
Vahastu kant.....	18
3.2.3. Kehtna vald.....	19
Eidapere-Lokuta kant.....	19
Ingliste kant.....	20
Järvakandi kant.....	21
Keava kant.....	21
Kehtna kant.....	22
Lelle kant.....	23
Valtu kant.....	23
3.2.4. Kohila vald.....	24
Adila-Pihali kant.....	24
Hageri kant.....	25
Kohila kant.....	25
Rabivere kant.....	26
Salutaguse kant.....	26
3.2.5. Käru vald.....	27
Kullimaa kant.....	27
Kädva kant.....	28
Käru kant.....	29
3.2.6. Märjamaa vald.....	29
Haimre-Kasti kant.....	29
Konuvere kant.....	30
Laukna kant.....	31
Märjamaa kant.....	31
Sipa kant.....	32
Teenuse kant.....	32
Valgu kant.....	33
Varbola kant.....	34
3.2.7. Raikküla vald.....	34
Jalase-Koikse kant.....	34
Kabala kant.....	35
Lipa kant.....	35
Purku kant.....	36
Raikküla kant.....	36
Riidaku kant.....	37
3.2.8. Rapla vald.....	38
Alu kant.....	38

Hagudi kant .....	38
Kodila kant.....	38
Kuusiku kant.....	39
Rapla kant .....	39
3.2.9. Vigala vald .....	40
Kivi-Vigala kant.....	40
Päärdu kant.....	40
Vana-Vigala kant.....	41
3.3. Maakonnakesksed teenused .....	42
3.4. Teenuste kättesaadavuse parandamise meetmed maakondlikul tasandil....	46
4. ETTEPANEKUD .....	48
4.1. Ettepanek muuta kehtivaid norme .....	48
4.2. Ettepanek tagada teenuse kättesaadavus uuel viisil.....	48
4.3. Ettepanek toetada teatud tüüpi teenuste tagamist .....	50
4.4. Ettepanek muuta finantsmehhanismi.....	51
4.5. Ettepanek teenuste säilitamiseks .....	52
4.6. Ettepanek regionaalprogrammide algatamiseks.....	52
5. PLANEERINGU ELLUVIIMINE.....	53
6. PLANEERINGU MONITOORING.....	54
7. KASUTATUD KIRJANDUS .....	54

**Skeemid, joonised ja kaardid: .....59-79**

Skeem 1: Kandid Rapla maakonnas

Skeem 2: Kantide tüübid

Joonis 1: Rahvastikumuudatuste suund (rahvaloenduse alusel)

Joonis 2: Rahvastikumuudatuste suund (rahvastikuregistri alusel)

Joonis 3: Rahvastiku tihedus

Joonis 4: Alushariduse kättesaadavus

Joonis 5: Alghariduse kättesaadavus

Joonis 6: Põhihariduse kättesaadavus

Joonis 7: Üldkeskhariduse ja kutsehariduse kättesaadavus

Joonis 8: Perearsti teenuse kättesaadavus

Joonis 9: Ravimimüügi teenuse kättesaadavus

Joonis 10: Esmatarbekaupade kättesaadavus

Joonis 11: Postiteenuse kättesaadavus

Ühistranspordi kaart

Teenuste kättesaadavuse kaart

Probleemsete teenuste kaart

Potentsiaalselt probleemsete teenuste kaart

Rapla maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" koondkaart.

**Lisad:**

Lisa 1 – Küsitluslehed

Lisa 2 – Kantide määratlemine .....57

Lisa 3 – Sotsiaalse infrastruktuuri teenused

Lisa 4 – Rahvastiku andmed

Lisa 5 – Ühistransport

Lisa 6 – Mõisted .....55

Lisa 7 – Menetlustoimingud

Teemaplaneeringu koostas Rapla Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond koostöös asjaomaste ministriumide ja teiste ametkondadega, Rapla Maavalitsuse erinevate osakondadega, Raplamaa Omavalitsuste Liidu, Raplamaa omavalitsuste, Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskusega, FIE Helen Koppa'ga, Maanteeameti ja Stratum OÜ-ga. Teemaplaneeringu koostamist nõustasid Siseministeriumi planeeringute osakond ja ekspert Jaak Kliimask.

Rapla Maavalitsus tänab kõiki intervjueritavaid, Raplamaa omavalitsusi ja teisi koostööpartnereid, kes aitasid kaasa teemaplaneeringu koostamisele.

## Sissejuhatus

Maakonnaplaneeringu teemaplaneering "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" on koostatud üleriigilise planeeringuga "Eesti 2010" seatud eesmärgi elluviimiseks, milleks on inimeste põhivajaduste rahuldamise tagamine igas Eestimaa paigas. Teemaplaneeringu eesmärk on Rapla maakonna elanike põhivajaduste rahuldamise tagamine igapäevaste sotsiaalteenuste kättesaadavuse näol aastani 2015. Teemaplaneering täpsustab ja täiendab kehtivat maakonnaplaneeringut, andes alused maakonna sotsiaalse infrastruktuuri optimeerimiseks ja arendamiseks. Planeeringuga leitakse ja tagatakse teenuste kättesaadavuse otstarbekaimad lahendused eri piirkondade elanikele ja töötatakse välja ühiskondliku transpordi optimaalne võrk ning liikumise sagedus. Planeeringuga ei tehta ettepanekuid haldus-territoriaalseteks muudatusteks.

Planeering on lähtedokument siin käsitletavate valdkondade arengu korraldamiseks maakonnas. Teemaplaneeringu koostavad kõik maakonnad samal ajal ja ühtse meetodika alusel. Teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur“ algatasid Vabariigi Valitsus (Vabariigi Valitsuse 31.01.2005 korraldus nr 48) ja Rapla maavanem (maavanema 18.01.2006 korraldus nr 58), teemaplaneeringu koostaja on Rapla Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakond ning kehtestaja on Rapla maavanem.

Rapla maavanema 19.04.2007 korraldusega nr 379 loobuti planeeringu keskkonnamõtjude strateegilise hindamise läbiviimisest, lähtudes planeerimisdokumendi iseloomust, sisust ja selle elluviimisega kaasnevast keskkonnamõtjust.

### Planeeringu koostamise etapid:

#### □ Planeeringu ettevalmistamine

Teemaplaneeringu lähteseisukohtade ettevalmistamine Siseministeeriumi ja maavalitsuste koostöös. Maakondlike partnerite kaasamine ning planeeringu eesmärkide tutvustamine omavalitsustele. Töögrupi moodustamine Rapla Maavalitsuse arengu- ja planeeringuosakonna, haridus- ja kultuuriosakonna, sotsiaal- ja tervishoiuosakonna, haldustalituse ning Raplamaa Omavalitsuste Liidu esindajatest. Siseministeeriumi, maavalitsuste ja konsultandi (Jaak Kliimask) koostöös teemaplaneeringu meetodika väljatöötamine.

#### □ Territoriaalsete üksuste (kantide) määratlemine

Rapla Maavalitsuse ja Raplamaa omavalitsuste ühistööna, teemaplaneeringu meetodikale toetudes, Rapla maakonna kantideks ehk paikkondadeks jagamine.

#### □ Kantide teenindatuse analüüs

Intervjuude läbiviimine kohalike omavalitsuste juhtivate ametnike ja valitud isikutega sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse hindamiseks. Sotsiaalse infrastruktuuri kohta taustinformatsiooni kogumine ja sotsiaalse infrastruktuuri objektide kaardistamine.

#### □ Rahvastikuprognosis

Rahvastikuprognosisi koostamine vastavalt ühtsele meetodikale, toetudes viimaste aastate loomuliku iibe näitajatele ning kahe varasema rahvaloenduse andmetele.

#### □ Kantide võrdlev analüüs

Kanditüüpide määratlemine (Kantide tüpologia. Jaak Kliimask, 2006) ja analüüs. Probleemsete kantide määramise kriteeriumide väljatöötamine. Piisava teenuste kättesaadavusega, ebapiisava teenuste kättesaadavusega ja potentsiaalselt ebapiisava teenuste kättesaadavusega kantide eristamine ja analüüs. Kantidevaheliste teenindusalaste sidemete analüüs ja naaberkantide võrdlemine.

#### □ Planeeringulahenduste väljatöötamine

Lahenduspõhimõtete, -võimaluste ja -viiside väljatöötamine teenuste kättesaadavuse tagamiseks kantide tüpologia ja konkreetsete kantide lõikes. Alternatiivsete lahendusvariantide kaalumise, lahendusvariantide hindamine ning pingereastamine. Tagasiside maakonna omavalitsustelt,

ministeeriumidelt ja teistelt ametkondadelt ja töörühmalt ning selle alusel lahenduste täpsustamine.

□ **Planeeringu vormistamine**

Planeeringu menetlustoimingute fikseerimine, planeeringu seletuskirja ja planeeringukaardi koostamine.

**Lisamärkused planeeringu koosseisu kohta:**

□ **Mõisted**

Planeeringus kasutatavad mõisted võivad olla erinevas tähenduses, võrreldes õigusaktides või ka teistes arengudokumentides tooduga. Mõistete seletused käesoleva planeeringu mõistes on esitatud lisas 6.

□ **Lisad**

Kõik planeeringu lisad on informatiivse iseloomuga. Neid ei kehtestata koos planeeringuga.

## 1. Kantide määratlemine ja rahvastikuprognos

Teemaplaneeringus "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" käsitletakse paikkonda ehk kanti<sup>1</sup> territoriaalse ühikuna, mille sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavust analüüsitakse.

Kant on sotsiaalne ja kultuuriline asustuse algkooslus, millel on ühine "meie-tunne". See on ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile "oma". Kanti asustav kogukond vastandab ennast tihti naaberkante asustavate kogukondadele, kes on neile „võõrad”. Kant moodustub enamasti mitmest asulast, kuid võib moodustuda ka ainult ühest külast ning teinekord ka tervest vallast. Kandi moodustavad mingi keskus ja selle lähem tagamaa või ka asulate rühm, millel selge keskus puudub.

Rapla maakonna kantide piirid on määratud maavalitsuse ja kohalike omavalitsuste koostööna<sup>2</sup>. Kantide piirid planeeringukaardil ei ole võrdsustatavad olevate ega soovitatavate halduspiiridega. (Skeem 1).

Kantide jaotuse määramise aluseks on mitu erinevat tegurit: looduslikud piirid, geograafiline asend, ajaloolis-kultuurilised seosed, identiteet ja soov seda säilitada jne. Kantide piirid arvestavad ajalooliselt kujunenud asustus- ja teenindusvõrgustikku. Kantide määratlemisel on abiks olnud erinevaid piirid läbi aegade: külade, alevike, kollektiivmajandite, valdade ja külanõukogude piirid. Koostöös kohalike omavalitsustega on Raplamaal määratletud 43 erinevat kanti.

Kantide piirid on täpsustatud naabermaakondadega ega ületa maakonna piire.

Omavalitsuste jaotumisest kantideks annavad ülevaate skeem nr 1 ja tabel nr 1. Kantide piiride kulgemisest annab täpsema ülevaate Rapla maakonna sotsiaalse infrastruktuuri teemaplaneeringu koondkaart. Kantide piiride määratlemisel ja analüüsimisel ilmnes Raplamaal selline eripära, et osa kantide piire ületab omavalitsuste piire. Järvakandi kant ulatub kahte omavalitsusse (Järvakandi alev ja osa Kehtna vallast). Inglise kant ulatub samuti kahe teineteisega külgneva valla (Kehtna ja Juuru) territooriumile.

Omavalitsuste arvestuses nimetame planeeringus kandi erinevaid osasid täiendava numbriga (vt tabel 1). Teenuste kättesaadavuse analüüsid mitmes omavalitsuses paiknevate kantide kohta on teostatud vastavate omavalitsuste võtmeisikute intervjuude koondi alusel (vt skeem nr 1).

Omavalitsuste jaotumine kantideks

Tabel 1

Kandi nr	Omavalitsus	Kantide arv	Kandid
1	Juuru	4	Härgla, Inglise 1, Juuru, Järlepa
2	Järvakandi	1	Järvakandi 1
3	Kaiu	3	Kaiu, Kuimetsa, Vahastu
4	Kehtna	7	Eidapere-Lokuta, Inglise 2, Järvakandi 2, Keava, Kehtna, Lelle, Valtu
5	Kohila	5	Adila-Pihali, Hageri, Kohila, Rabivere, Salutaguse
6	Käru	3	Kullimaa, Kädva, Käru
7	Märjamaa	8	Haimre-Kasti, Konuveri, Laukna, Märjamaa, Sipa, Teenuse, Valgu, Varbola
8	Raikküla	6	Jalase-Koikse, Kabala, Lipa, Purku, Raikküla, Riidaku
9	Rapla	5	Alu, Hagudi, Kodila, Kuusiku, Rapla
10	Vigala	3	Kivi-Vigala, Päärdu, Vana-Vigala

<sup>1</sup> Eesti kantideks jaotumist on varem uurinud Madis Kaldmäe, kelle poolt välja töötatud paikkondade ehk kantide määratlemise põhimõtteid on ka selles teemaplaneeringus lähtematerjalina kasutatud.

<sup>2</sup> Kantide määratlemise algmaterjalidega saab tutvuda teemaplaneeringu lisa 2.

Teenuste kättesaadavuse probleemid, vajadused ja arenguvõimalused kantides on väga individuaalsed ja sõltuvad mitmest mõjutegurist. Peamisteks on siin kantide geograafiline asend suuremate linnaliste keskuste suhtes ja kantide staatus kohalikus asustussüsteemi hierarhias. Nende kriteeriumide alusel jagunevad kandidid tüüpideks:

1. Linnade lähiümbrus (LÜ);
2. Linnalähedased keskuskandidid (LKK);
3. Linnalähedased kandidid (LK);
4. Maalised keskuskandidid (MKK);
5. Maalised kandidid (MK);
6. Ääremaa kandidid (ÄK).

Kantide tüüpideks jagamise eesmärk on tuvastada üle Eesti sarnastes kantides sarnased probleemid ja töötada välja otstarbekad ühtsed probleemilahendused kandiditüüpide osas. Raplamaal esineb nelja tüüpi kante (vt skeem nr 2).

Kantide rahvastikuproгноos 2015.aastaks on teostatud majandusgeograaf Jaak Kliimaski meetodikale toetudes. Rahvastikuproгноosi lähtealuseks on 2000.aasta rahvaloenduse andmed, millede alusel koostati progноosid. Rahvastikuproгноosi koostamisel on analüüsitud võimalikke positiivseid ja negatiivseid rahvastikusuundumusi. Reaalseimaks osutus nn neutraalne suundumus<sup>3</sup>, millest lähtuvalt on esitatud kandi eeldatav rahvaarvu progноos.

Rahvastikumuutuse arvutamise meetodikas jaotub rahvastiku muutus aastakeskmiste põhjal nelja rahvastiku suundumuste põhigruppi: vähenev, mõõdukalt vähenev, stabiilne ja kasvav.

Negatiivse progноosi puhul on aasta keskmine rahvastiku muutus Raplamaal -0,42% ja positiivse progноosi puhul -0,42+1=0,58%. Joonisel nr 1 on kujutatud Raplamaa rahvastiku suundumused neutraalse stsenaariumi korral.

Rahvastikuproгноosi tabelandmetega saab tutvuda planeeringu lisan. 2015. aastaks progноositud rahvastiku näitajad on seletuskirjas täpsemalt välja toodud iga kandi kirjelduse juures.

Joonis 1A on tehtud rahvastikuregistri 2005. ja 2009.aasta andmete põhjal ning neid andmeid on kasutatud peamiselt rahvaloenduse andmetel progноosi tava rahvastikumuutuse suuna kontrollimiseks.

Rahvastikuproгноosi andmed on olulise veavõimalusega väikese rahvaarvuga kantide ja nooremate eagruppide puhul.

<sup>3</sup> Kui ei ole näha väga suuri muutusi rännet ja sündimust mõjutavates tegurites, on piisav, kui lisatakse ja senisele (1989-2000) trendile vastavalt +1 ja -1 protsendipunkti – vastavalt positiivne ja negatiivne progноos. Nn neutraalne progноos lähtub senisest trendist ja tempost.



## 2. Teenuste kättesaadavus

Kantides praegu võimaldatavad teenused on näidatud joonisel 2, mis asub lisas nr 2.

### 2.1. Esmatasandi teenused

Planeeringu subjektiks on eeskätt teenused, mida inimene vajab regulaarselt või mille tarbimiseks ei ole otstarbekas kaugele sõita, samuti teenused, mida kasutatakse harva (kord kuus või aastas), kuid mida kasutab enamik piirkonna elanikest. Planeeringus nimetatakse selliseid teenuseid esmatasandi teenusteks ja need on loetletud tabelis nr 2. Planeeringus ei ole analüüsitud sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavust linnades ja alevites, vaid on analüüsitud seal paiknevate teenindusasutuste rolli ümbruskonna kantide elanike teenindamisel.

*Esmatasandi teenused*

Tabel 2

Teenus	Sihtrühm
Lastehoid	2-6 aastased
Algharidus	7-9 aastased
Põhiharidus	13-15aastased; 7-15aastased
Üldkeskharidus	16-18aastased
Perearsti teenus	Kogu rahvastik
Ravimimüük	Kogu rahvastik
Seltsimaja (kogukonnakeskus)	Kogu rahvastik
Sportimispaigad	Kogu rahvastik
Esmatarbekaubad	Kogu rahvastik
Postiteenus	Kogu rahvastik
Ühistransport	Kogu rahvastik

Esmatasandi teenuste (va seltsimaja ja ühistransport) planeeritavast kättesaadavusest kandiseseselt ja väljastpoolt kanti annavad ülevaate seletuskirja joonised nr 4-11. Demograafilised andmed joonistel pärinevad planeeringu lisast 4.

Kõigi teenuste praegusest olukorrast, sotsiaalse infrastruktuuri objektide paiknemisest kantides, teenuste probleemsetusest ja potentsiaalsest probleemsetusest annab ülevaate planeeringu lisa 3.

### 2.2. Tugiteenused

Tugiteenused on teenused, mille olemasolu või väga head kättesaadavust ei ole võimalik igas kandis tagada, kuid mille halvem kättesaadavus ei anna veel otsest põhjust inimesel oma elukohta muuta. Planeeringus käsitletud tugiteenused on kokku lepitud maakondadevaheliselt. Teenuste kättesaadavust on hinnatud sarnaselt esmatasanditeenustega kohalikes omavalitsustes läbi viidud intervjuude tulemuste põhjal. Tugiteenused on loetletud tabelis nr 3.

*Tugiteenused*

Tabel 3

Teenus	Sihtrühm
Päevakeskuse teenus vanuritele ja puuetega inimestele	65+ elanikkond ja puudega inimesed
Raamatukoguteenus	Kogu rahvastik
Avalik Interneti-punkt	Kogu rahvastik
Rahvamaja	Kogu rahvastik
Kultuurikeskus	Kogu rahvastik
Sportiväljak	Kogu rahvastik
Staadion	Kogu rahvastik
Sportisaal/võimla	Kogu rahvastik

Pangateenus	Kogu rahvastik
Vallavalitsuses pakutavad teenused	Kogu rahvastik

### 2.3. Maakonnakesksed teenused

Tabelis nr 4 on loetletud need teenused, mida käsitleme planeeringus täiendavalt põhjusel, et nende teenuste käsitlemise olulisuse teemaplaneeringus otsustasid Rapla Maavalitsus ja omavalitsused.

#### Maakonnakesksed teenused

Tabel 4

Teenus	Sihtrühm
Kutseharidus	16-18aastased
Huvikool	7-18aastased
Haiglaravi	Kogu rahvastik
Hambaravi	Kogu rahvastik
Muu eriarstiabi	Kogu rahvastik
Veterinaarabi	
Üldhooldekodu teenus	65+ elanikkond ja puudega inimesed
Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus	Kogu rahvastik
Laululava	Kogu rahvastik
Muuseum	Kogu rahvastik
Kino	Kogu rahvastik
Noortekeskus	7-18 aastased
Spordikompleks	Kogu rahvastik
Ujula	Kogu rahvastik
Politsei (kohalik konstaabel)	Kogu rahvastik
Päästeteenus (kohalik komando)	Kogu rahvastik
Sakraalteenus	Kogu rahvastik
Kalmistu	Kogu rahvastik
Iluteenus	Kogu rahvastik
Bensiinijaam	Kogu rahvastik
Bussipeatus	Kogu rahvastik
Rongipeatus	Kogu rahvastik

Kutsehariduse teema on planeeringusse kaasatud põhjusel, et kutsekoolid annavad samaväärse hariduse gümnaasiumidega ning Raplamaa kutsekoolides (Vana-Vigala Tehnika- ja Teeninduskool, Kehtna Majandus- ja Tehnoloogiakool) õpib märkimisväärselt suur osa kohaliku päritolu gümnaasiumiealisi õpilasi.

Huvikoolid asuvad valdavalt maakonnakeskuses ja teistes suuremates keskustes, kuid nende kättesaadavus maaliste kantide õpilastele on väga oluline. Huvikool on üks paljudest võimalikest kohtades, kus noored oma koolipäevast järele jäävat vaba aega veedavad. Huvikool on ka oluline haridussüsteemi osa.

Igasuguse arstiabi (ka veterinaarabi), politsei, päästeteenuse jms kättesaadavus tekitab inimestes turvatunnet. Valdavalt on sellised teenused kättesaadavad maakonnakeskusest ja teistest suurematest keskustest, mistõttu tuleb nende teenustega arvestada ühistranspordiühenduse korraldamisel maakonnakeskuse ja teiste keskustega. Sama kehtib ka maakonnakeskusest ja teistes suurematest keskustest kättesaadavate spordi- ja kultuuriteenuste kohta.

Sakraalteenuse kättesaadavus on samuti oluline tegur ühistranspordi korraldamisel kandi ja valla- ning maakonnakeskuse vahel. Mitmel juhul ei asu kirikud ega ka kalmistud vallakeskustes. Seetõttu on oluline korraldada ühistransport selliselt, et ka vähemmobiilne osa elanikkonnast saaks regulaarselt ja mõistlikel aegadel sakraalasutustes või kalmistul käia.

Igasuguste iluteenuste, eriti juuksuriteenuse kättesaadavus on oluline kogu maaelanikkonnale sarnaselt esmatarbekaupade kättesaadavusega.

Bensiinijaamade olemasolu ja kättesaadavus muutub eriti vajalikuks ääremaakantides ja mujal, kus ühistranspordiühendus mingil põhjusel regulaarselt ei toimi. See on üks kõrvalteema ühistranspordi korraldamise juures.

Bussi- ja rongipeatuste olemasolu inimeste elukohtade lähedal on otseselt seotud ühistranspordi korraldusega ning kõigi teenuste kättesaadavusega. Planeeringuga on võimalik kavandada ühistranspordi paremat kättesaadavust, sh vajadusel täiendavate peatuskohtade rajamist.

Suur osa loetletud maakonnakesksetest teenustest on tarbitavad kas maakonnakeskusest või mõnest teisest suuremast keskusest. Kuna need teenused ei ole valdavalt kandipõhised (ei pea olema ilmingimata igas kandis), siis käsitletakse selles planeeringus neid vaid teenusepõhiselt ja peamiselt ühistranspordi korraldamise kontekstis.

## 2.4. Probleemsete kantide ja teenuste määramise kriteeriumid

Probleemsed ja potentsiaalselt probleemsete teenused kantides on näidatud lisas 2 joonisel 3.

Teemaplaneeringu „Maakonna sotsiaalne infrastruktuur“ üks eesmärk on, et kõiki Eesti piirkondi koheldakse võimalikult võrdselt objektiivsete ja võrreldavate kriteeriumide alusel. Tabelis nr 5 on loetletud teenuste kättesaadavuse osas probleemsete kantide määramise kriteeriumid, mis on planeeringu koostamise käigus maavalitsuste ja ministriumidega kokku lepitud.

Planeeringuga loetakse probleemse kättesaadavusega teenusteks need teenused, mis ei vasta teenuse ajalise kättesaadavuse kriteeriumile (vt tabel nr 5) või mille probleemsus või potentsiaalne probleemsus selgus omavalitsustes läbiviidud intervjuude käigus. Teenuse kättesaadavuse kriteeriumid on välja töötatud esmatasandi- ja tugiteenustele.

Tuleb silmas pidada, et tabelis 5 on esitatud nõu miinimumstandardid teenustele, mis tähendab, et alla selle piiri ei tohiks kättesaadavus langeda.

*Probleemsete teenuste määramise kriteeriumid*

Tabel 5

Teenus	Kriteerium
Lastehoid	Kuni 20 min ühistranspordiga
Algharidus	Kuni 30 min ühistranspordiga
Põhiharidus	Kuni 30 min ühistranspordiga
Üldkeskharidus	Kuni 45 min ühistranspordiga
Perearst	Kuni 30 min ühistranspordiga
Ravimimüük	Kuni 30 min ühistranspordiga
Päevakeskuse teenused	Vastavalt nõudlusele
Avalik Interneti-punkt	Olemas igas kandis
Esmatarbekaupad	Kuni 30 min ühistranspordiga
Postiteenus	Kuni 30 min ühistranspordiga
Pangateenus	Kuni 30 min ühistranspordiga
Ühistransport maakonnakeskusega	2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega
Raamatukoguteenus	Kuni 30 min ühistranspordiga
Seltsimaja	Olemas igas kandis
Rahvamaja	Olemas igas vallas
Kultuurikeskus	Kuni 1 tund ühistranspordiga
Spordiväljak	Olemas igas kandis
Spordisaal/võimla	Kuni 30 min ühistranspordiga
Stadion	Vähemalt üks täismõõtmega stadion igas maakonnas

Teenuste kättesaadavuse kriteeriumide alusel ja kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitluste tulemuste (vt lisa 1) analüüsi põhjal saab Rapla maakonnas lugeda probleemseteks 40 kanti 43-st. Nendele kantidele pöörati edasise analüüsi puhul enam tähelepanu.

Sotsiaalse infrastruktuuri teenuste kättesaadavuse võib lugeda heaks või rahuldavaks järgmistes kantides:

- Kohila vallas Hageri kandis;
- Rapla vallas Alu ja Rapla kandis.

Samas esineb Alu ja Hageri kantides siiski ka potentsiaalselt probleemseid teenuseid (lastehoid), st teenuseid, mille kättesaadavus on hetkel küll hea või rahuldav, kuid võib lähiajal halveneda.

Kandid, mille probleemsete teenuste tagamiseks väljatöötatud lahendusvariandid ei mahu soovitud kriteeriumi piiridesse, loetakse erandolukorras olevateks kantideks. Erandolukorras olevad kandidid on teemaplaneeringu meetodika kohaselt eelkõige need kandidid, mis jäävad maakonna geograafilise eripära tõttu maakonnakeskusest ajalise kriteeriumi järgi liiga kaugele. Teenused, mis on erandolukorras olevates kantides probleemsed ja mille kättesaadavust ei ole võimalik ajalisi kriteeriumeid jälgides tagada kandidiväliselt, tuleb kandidid säilitada.

Rapla maakonnas esineb erandolukorras olevaid kante vaid ühistranspordi kättesaadavuse osas. Ühistranspordi kättesaadavus on probleemsetes kantides valdavalt halb. Ühistranspordi ehk avaliku transpordi all mõistetakse planeeringus kõiki transpordiliike, mille toimimist korraldab kohalik omavalitsus või riik ning mille abil tagatakse teenuste kättesaadavus ka vähemmobiilsele osale elanikkonnast.

Ühistranspordi kättesaadavus on ebarahuldav 30 kandis 43-st, potentsiaalselt on probleemsed veel 6 kanti. Neist üks – Kullimaa – on ühistranspordi mõttes erandolukorras olev kant (ühistranspord ei läbi kanti). Teatud mõttes võib lugeda erandolukorras olevateks ka Märjamaa ja Vigala valdade kante (Haimre-Kasti, Kivi-Vigala, Konuverve, Laukna, Sipa, Teenuse, Vana-Vigala ja Varbola), kus ühistranspordiühendust Märjamaaga võib pidada heaks, kuid ühendus maakonnakeskusega on probleemne, sest toimib vaid ümberistumisega. Selle üheks põhjuseks on ka maakonnas ajalooliselt välja kujunenud kahekeskuseline ühistranspordisüsteem.

Kantidel, millel on rahuldav ühistranspordiühendus maakonnakeskusega, võib probleeme esineda õhtustel aegadel ja nädalavahetusel.

Erandolukorras olevad kandidid on fikseeritud planeeringu koondkaardil. Ühistranspordi kättesaadavuse vajadused on tähistatud planeeringu koondkaardil eri värvide ja joone kujuga (säilitatavad bussiliinid pideva joonega, juurdeplaneeritavad - katkendjoonega).

Teenuste kättesaadavuse parandamiseks väljapakutud lahendusvariantide puhul on lähtutud ennekõike probleemi lahendamise võimalustest kohapeal. Juba toimivaid häid näiteid (vt lisa 1) teenuste kättesaadavuse tagamiseks kantides on kogutud omavalitsustest küsitluste käigus. Planeeringus on pakutud neid näiteid välja kui lahendusvariante ka teistele sarnaste probleemidega kantidele.

### 3. Teenuste kättesaadavuse parandamise lahendusvariandid kantides

#### 3.1. Üldised lahendusvariandid kanditüüpide lõikes

##### Linna lähiümbrus (LÜ) – Rapla kant (1 kant)

Linnade lähiümbruse kandidid külgnevad vahetult linnapiiriga. Elanikud käivad sealt valdavalt tööl ja teenuseid tarbimas linnas, isegi kui teenused on väljaspool linna olemas. Linna lähiümbrus moodustab terviku koos linnaga. Linna lähiümbruse kante on Rapla maakonnas üks – Rapla kant.

**Esmatasandi- ja tugiteenuste kättesaadavusega kandis üldiselt probleeme ei ole.**

##### Maaline keskuskant (MKK) – Juuru, Järvakandi, Kabala, Kaiu, Kehtna, Kivi-Vigala, Kohila, Käru, Märjamaa, Vana-Vigala kandidid (10 kanti)

Maalised keskuskandidid asuvad väljaspool linnaregioonide piire ja on enamasti likvideeritud kollektiivmajandite keskused või tööstusasulad koos nende lähitagamaaga. Raplamaal kuuluvad maaliste keskuskantide hulka enamasti omavalitsuste keskusi ja nende lähitagamaid ühendavad kandidid. Esmatasandi teenused on seal enamasti olemas. Rahvaarv on võrreldes 1990ndate aastate algusega märgatavalt vähenenud, eriti noorema elanikkonna arvelt.

**Valdavalt probleemne teenus maalistes keskuskantides: ühistransport.**

Ühistranspordi kättesaadavuse osas on probleemne pigem transpordikorraldus (ebasobivad ajagraafikud), mitte sagedus.

- **Ühistransport** – Tagada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 4 korda päevas<sup>4</sup> (olenevalt kandi rahvaarvust – hommikul, lõunaajal ja õhtusel ajal) edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Maakondlike bussiliinide sobimatuse korral tagada haridusteenuse (alg- ja põhiharidus ning huvikoolides käimine) kättesaadavus valla transpordiga (õpilasliin). Silmas tuleb pidada ka ühendust teiste maakonnakeskustega. Muuta tolmuvabaks teed, millel liigub ühistransport.

##### Maaline kant (MK) – Alu, Eidapere-Lokuta, Hageri, Hagudi, Haimre-Kasti, Härgla, Inglise, Järlepa, Keava, Kodila, Kuimetsa, Kuusiku, Laukna, Lelle, Raikküla, Riidaku, Salutaguse, Sipa, Vahastu, Valtu, Valgu ja Varbola kandidid (22 kanti)

Maalised kandidid asuvad väljaspool linnaregioonide piire ja on enamasti likvideeritud kollektiivmajandite keskused või tööstusasulad koos nende lähitagamaaga. Esmatasandi teenustest on seal esindatud vaid mõned. Rahvaarv on alates 1970. aastatest vähenenud, rahvastik oluliselt vananenud. Need on tavaliselt halvemas sotsiaal-majanduslikus olukorras olevad kandidid. Maalised kandidid ei ole teeninduskeskusteks teistele kantidele. Teenuste kättesaadavusega seotud probleemid on suured. See tuleneb ebarahuldavast ühistranspordiühendusest kohalike keskuskantide ja linnadega.

**Valdavalt probleemsed teenused maalistes kantides: postiteenus, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, pangateenus, ühistransport.**

<sup>4</sup> Kriteeriumid ühistranspordi vajaduse osas, mida on kasutatud siin ja edaspidi lahendusvariantides ning milledest lähtuvad ka planeeringulahendused, on välja pakkunud eksperdid. Nende eesmärk on tagada piisav ühistranspordiühendus selleks, et inimesed nimetatud kantidest saaksid käia tööl, koolis, huviringides, tegeleda vaba aja tegevustega jne. Eesmärk on tagada parem elukvaliteet ja teenuste piisav kättesaadavus igal pool maakonnas.

- **Postiteenus** – Postkontorite sulgemisel tagada teenuse kättesaadavus motokandena ning parandada ühistranspordiühendust keskuskantidega, kus asuvad lähimad postkontorid. Vajadusel teha ettepanekud postipiirkondade muutmiseks.
- **Ravimimüük** – Ravimimüügi teenust pakkuda perearsti vastuvõtupunktides ja/või kauplustes (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua infotelefoni kasutamise võimalus.
- **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele** – Vastava sihtgrupi olemasolul kandis leida päevakeskusele ruumid omavalitsusele kuuluvas korteris, seltsimajas või muus avalikult kasutatavas hoones.
- **Pangateenus** – Pakkuda sularaha väljavõtmise teenust kohalikus kaupluses või postkontoris. Parandada ühistransporti keskuskantidega, kus pakutakse pangateenust.
- **Ühistransport** – Tagada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 3 korda päevas (hommikul, lõuna ajal ja õhtusel ajal) edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Maakondlike bussiliinide sobimatuse korral tihendada bussigraafikuid omavalitsuse transpordiga (õpilasbuss). Muuta tolmuwabaks teed, millel liigub ühistransport.

**Ääremaa kant (ÄK)** – *Adila-Pihali, Jalase-Koikse, Konuvere, Kullimaa, Kädva, Lipa, Purku, Päärdu, Rabivere ja Teenuse kandid (10 kanti).*

Ääremaa kandid on valdavalt hajaasustusega ja väga väikese elanike arvuga kandid (alla 200 el). Kantides puuduvad suuremad asulad või on nende elanike arv ja selle osatähtsus kandis tagasihoidlik. Tegemist on kohalike ääremaadega põhiliste keskasulate suhtes. Elanike arv võib olla viimaste aastakümnete jooksul märgatavalt vähenenud. Vanuskoosseisu iseloomustab tööeast vanemate inimeste suur osatähtsus ja laste väike arv. Ääremaa kant ei ole keskuseks mõnele teisele kandile. Esmatasandi- ja tugiteenused kandis põhiliselt puuduvad. Teenuste kättesaadavusega seotud probleemid on väga suured. See tuleneb ebarahuldavast ühistranspordiühendusest kohalike keskuskantide ja linnadega ning halvast teede olukorrast.

**Valdavalt probleemsed teenused ääremaakantides: ravimimüük, esmatarbekaubad, spordirajatised, pangateenus, ühistransport.**

- **Ravimimüük** – Võimalusel avada käsimüügiravimite müügipunkt lähimas keskuskandis asuvas perearstikeskuses või kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust lähimate keskuskantidega.
- **Esmatarbekaubad** – Kaupluse puudumisel tagada teenuse kättesaadavus kauplusautoga. Kauplusauto pakub teenust kindlatel ja omavalitsuses kokku lepitud kellaaegadel. Kauplusauto marsruut korraldatakse põhimõttel, et kauplusauto peatumiskohad ei jääks inimeste elukohtadest kaugemale kui 2 km.
- **Spordirajatised** – Rajada kanti lihtsamad sportimispaigad (külaplatsid), kus on võimalik vajadusel mängida sportlikke mänge. Parandada ühistranspordiühendust keskuskantidega, kus asuvad spordiväljakud ja spordisaalid. Keskuskantides, eriti koolide juures, ehitada välja või renoveerida spordiväljakud ja tagada nende kasutatavus. Renoveerida staadion maakonnakeskuses.
- **Pangateenus** – Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kandis asuvas kaupluses, kauplusautos või postiautos. Parandada ühistranspordiühendust keskuskantidega, kus osutatakse pangateenust.
- **Ühistransport** – Tagada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas (hommikul, lõuna ajal ja õhtusel ajal) edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Maakondlike bussiliinide sobimatuse korral tihendada bussigraafikuid omavalitsuse transpordiga (õpilasbuss). Muuta tolmuwabaks teed, millel liigub ühistransport.

## 3.2. Kandipõhised meetmed teenuste kättesaadavuse parandamiseks probleemsetes kantides

### 3.2.1. Juuru vald

#### Härgla kant

Kandi tüüp: maaline kant  
 Kandi keskus: Härgla küla  
 Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 15,5 km  
 Rahvaarv kandis 2000.a – 328  
 Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 336

**Probleemsed teenused: ühistransport (ajagraafikud, sagedus), perearst, seltsimaja, ravimimüük, spordiväljak/staadion, spordisaal, pangateenus, vallavalitsus**  
 Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Seltsielu keskuseks on raamatukogu, kuid vajadus on eraldi seltsihoone järele.

#### Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, ravimimüük

Riiklike dotatsioonide vähenemisel suletakse jätkuvalt bussiliine ja kallineb bussipilet. Ravimimüügi teenuse säilimine sõltub eraettevõtjast. Proviisori lahkumisel võidakse sulgeda ka lähim apteek.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

##### Ühistransport

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

##### Perearst

- Säilitada perearsti vastuvõtupunkt Juurus ning parandada ühistranspordiühendust Juuru suunal. Võimalusel toetab avalik sektor praktilise pidamist soodsamate rendihindadega ja praktilise pidamiseks vajaliku inventari soetamisel.

##### Seltsimaja

- Toetada igati kohalikku omaalgatust seltsitegevuse edendamisel. Leida kandis hoone või ruumid seltsitegevuse tarbeks. Toetada avaliku sektori poolt seltsimaja ehitamist või renoveerimist. Arendada välja külaplatsid seltsitegevuseks vabas õhus.

##### Ravimimüük

- Säilitada apteek Juurus.
- Ravimimüügi teenust pakkuda perearsti vastuvõtupunktides ja/või kauplustes (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua nõustamistelefoni kasutamise võimalus.
- Alternatiiv – korraldada ravimimüük apteegibussiga.

##### Staadion/spordiväljak

- Säilitada ja renoveerida sportimispaigad kandis.
- Parandada ühistranspordiühendust valla- ja maakonnakeskusega õhtusel ajal.

##### Spordisaal

- Säilitada ja renoveerida E. Vilde nim. Juuru Gümnaasiumi spordisaal ja tagada selle kasutamine ka õhtusel ajal. Spordirajatiste rekonstrueerimist toetada riiklikest vahenditest.

##### Pangateenus

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust lähimates kauplustes või postiautos ja säilitada ning parandada ühistranspordiühendust Juuru suunal.

##### Vallavalitsus

- Parandada ühistranspordiühendust vallakeskusega.

## **Juuru kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Juuru alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 14 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 918

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 880

Rahvastikuproгноos ei arvesta võimaliku uusasumi rajamise ja täitumisega Atla külas, kuna selles osas puuduvad seni kindlad tagatised.

### **Probleemsed teenused: ühistransport , spordisaal**

Maakonnakeskusest pakutavad teenused ei ole kättesaadavad ebasobivate bussiaegade tõttu. Riiklike dotatsioonide vähenemisel suletakse jätkuvalt bussiliine ja kallineb bussipilet. Spordisaal vajab renoveerimist.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: üldkeskharidus, ravimimüük**

Kandis pakutava gümnaasiumihariduse kadumise oht õpilaste arvu vähenemisel. Ravimimüügi teenuse säilimine sõltub eraettevõtjast. Proviisori lahkumisel võidakse sulgeda ka apteek.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

#### **Spordisaal**

- Säilitada ja renoveerida E. Vilde nim. Juuru Gümnaasiumi spordisaal ning tagada selle kasutamine ka öhtusel ajal. Spordirajatiste renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

#### **Üldkeskharidus**

- Gümnaasiumi sulgemisel tagada teenuse kättesaadavus maakonnakeskuses, säilitades ning parandades ühistranspordiühendust Rapla suunal.

#### **Ravimimüük**

- Säilitada apteek Juurus. Võimalusel toetab avalik sektor apteegi pidamist soodsamate rendihindadega.
- Apteegi sulgemisel pakkuda ravimimüügi teenust perearsti vastuvõtupunktis ja/või kauplustes (käsimüügiravimid).
- Alternatiiv – korraldada ravimimüük apteegibussiga.

## **Järlepa kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Järlepa küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 23,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 277

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 223

### **Probleemsed teenused: ühistransport, seltsimaja, postiteenus, staadion, spordisaal, pangateenus.**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiyhenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Seltsikeskuseks kandis on külaplats, kuid on vajadus eraldi seltsihoone järele. Spordiväljak on olemas, kuid vajab investeeringuid väljaarendamiseks. Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele vajab laiendamist. Hiljaaegu on suletud Järlepa postipunkt, lähim postkontor asub 15 km kaugusel Juurus.



### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: lastehoid, ravimimüük**

Lasteaiakohtade vähesus Järlepas. Juuru apteegi võimalik sulgemine.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Teenus tagada ka nädalavahetustel ja õhtusel ajal.

##### **Seltsimaja**

- Toetada igati kohalikku omaalgatust seltsitegevuse edendamisel. Leida kandis hoone või ruumid seltsitegevuse tarbeks. Välja ehitada Järlepa haridus- ja kultuurikeskus. Toetada avaliku sektori poolt seltsimaja ehitamist või renoveerimist. Arendada välja külaplatsid seltsitegevuseks vabas õhus.

##### **Postiteenus**

- Postiteenust kandiseselt pakkuda motokandena ning parandada ühistranspordiühendust Juuru suunal.

##### **Staadion/spordiväljak**

- Säilitada ja renoveerida sportimispaigad kandis.
- Parandada ühistranspordiühendust maakonnakeskusega ja/või Kohilaga õhtusel ajal.

##### **Spordisaal**

- Säilitada ja renoveerida spordisaal Juurus ning tagada selle kasutamine ka õhtusel ajal. Spordirajatiste renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

##### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Juuru ja Kohila suunal.

##### **Lastehood**

- Laiendada lasteaeda või pakkuda lisaks lapsehoiuteenust.

##### **Ravimimüük**

- Säilitada apteegid Juurus ja Kohilas.
- Ravimimüügi teenust pakkuda perearsti vastuvõtupunktides ja/või kauplustes (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua nõustamistelefoni kasutamise võimalus.
- Alternatiiv – korraldada ravimimüük apteegibussiga.

## **3.2.2. Kaiu vald**

### **Kaiu kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Kaiu alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 22,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 1013

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 1004 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi märgatavalt väiksem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport**

Erinevate teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussiühenduse tõttu.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: rahvamaja**

Rahvamajas on puudus lisaruumidest.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ja õhtusel ajal.

#### **Rahvamaja**

- Toetada rahvamaja laiendamist riiklikest vahenditest (teise korruse väljaehitamine).

### **Kuimetsa kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Kuimetsa küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 23,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 505

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 492 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, postiteenus**

Ühistransporditeenuse kättesaadavus on probleemne ebapiisava ja ebamugava bussiühenduse tõttu. Suletud on Kuimetsa postipunkt, lähim postkontor asub Kaius.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, algharidus, lastehoid**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Õpilaste arvu vähenemisel võidakse sulgeda Kuimetsa Algkool. Kandis puudub lasteaed, kust tuleks lapsi algkooli. Naaberkandis lasteaias käivad lapsed lähevad ka sinna kooli.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada maakonnakeskusest ja vallakeskusest (Kaiu) pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel.

#### **Algharidus**

- Ühe omavalitsuse piires asuvad koolid ühtselt administreerida.
- Kuimetsa Algkooli sulgemisel tagada teenus Kaiu kandist (Kaiu Põhikool). Algkooliruumid saab kasutusele võtta spordihoone abiruumidena.

#### **Lastehoid**

- Pakkuda kandis lapsehoiuteenust ja parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

#### **Postiteenus**

- Postiteenust kandiseselt pakkuda motokandena ning parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

### **Vahastu kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Vahastu küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 38 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 176

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 200 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt palju väiksem – usutavasti märgatavalt alla praeguse rahvaarvu).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid, algharidus, esmatarbekaubad, perearst, ravimimüük, postiteenus.**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava ja ebamugava bussiühenduse tõttu valla- või maakonnakeskusega. Hiljaaegu suleti Vahastu postipunkt.

**Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad****Teenuse tagamise lahendusvariandid:****Ühistransport**

- Kavandada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.
- Pakkuda täiendavat transporditeenust valla transpordiga või kogukonnateenusena.
- Taastada ühistranspordiühendus Paide-Türi suunal.

**Lastehoid**

- Pakkuda kandis lapsehoiuteenust ja parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

**Algharidus**

- Parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

**Esmatarbekaubad**

- Toetada eraettevõtjate omaalgatust teenuse osutamisel. Vajadusel ja võimalusel pakkuda teenust kauplusautoga.

**Perearst**

- Parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

**Ravimimüük**

- Ravimimüügi teenust pakkuda perearsti vastuvõtupunktis Kaius ja/või kohalikus kaupluses (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua nõustamistelefoni kasutamise võimalus.
- Alternatiiv – korraldada ravimimüük apteegibussiga.

**Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Kaiu suunal.

**3.2.3. Kehtna vald****Eidapere-Lokuta kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Eidapere alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 35,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 636

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 606 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi märgatavalt väiksem).

**Probleemsed teenused: ühistransport, postiteenus, pangateenus**

Pangateenus puudub kandis. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu. Hiljaaegu suleti Eidapere postkontor. Lähimad teenuse osutamise kohad on Lokuta frantsiisikontor Lokutal (7,5 km kaugusel), Järvakandi ja Väandra (Pärnumaa).

**Potentsiaalselt probleemsed teenused: esmatarbekaubad**

Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel kaupluse sulgeda või kauplusautoga teenuse pakkumise lõpetada.

**Teenuse tagamise lahendusvariandid:****Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga (sh rongiühendus) vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Teenus tagada ka nädalavahetustel ning õhtusel ajal.

- Parandada ühistranspordiühendust Vändra suunal.

#### **Postiteenus**

- Pakkuda kandisiseselt teenust motokandena.

#### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

#### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

## **Ingliste kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Asub osaliselt Juuru vallas (Lau küla)

Kandi keskus: Ingliste küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 11 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 483

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 541 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt märgatavalt väiksem ning jääb alla ka praegusele rahvaarvule).

#### **Probleemsed teenused: algharidus, ühistransport, postiteenus, pangateenus, spordiväljak, staadion, spordisaal**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Spordiväljak ja spordisaal on olemas, kuid vajavad investeeringuid väljaarendamiseks. Hiljaaegu suleti Ingliste postipunkt. Suletud on ka algkool. Lähim postkontor ja kool asuvad 9 km kaugusel Juurus.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: esmatarbekaubad, ravimimüük**

Esmatarbekaupade ja ravimimüügi teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskustest (Kehtna, Juuru) pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ning õhtusel ajal.

##### **Algharidus**

- Parandada ühistranspordiühendust Juuru, Kehtna ja Rapla suunal.

##### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Juuru suunal.

##### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

##### **Spordiväljak**

- Toetada spordiväljakute, sh lihtsamate sportimispaikade, rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

##### **Staadion**

- Parandada ühistranspordiühendust maakonnakeskusega.

##### **Spordisaal**

- Säilitada ja renoveerida spordisaal Inglise ning tagada selle kasutamine ka õhtusel ajal. Spordirajatiste renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

**Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

**Ravimimüük**

- Pakkuda ravimimüügi teenust kohalikus kaupluses (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua nõustamistelefoni kasutamise võimalus.
- Alternatiiv – korraldada ravimimüük apteegibussiga.

**Järvakandi kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Kandi keskus on omaette omavalitsus – Järvakandi (Järvakandi alev)

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 27 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 1607

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 1264 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra suurem, kuid mitte palju).

**Probleemsed teenused: ühistransport, spordiväljak**

Teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava (ebasobivad ajagraafikud) bussiühenduse tõttu kandiseseselt Järvakandi aleviga või alevi ja maakonnakeskuse vahel.

**Potentsiaalselt probleemsed teenused: üldkeskharidus, esmatarbekaubad**

Õpilaste arvu vähenemisel võib Järvakandi Gümnaasium jääda tegutsema põhikoolina. Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

**Teenuse tagamise lahendusvariandid:****Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga soovitatavalt 4 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.
- Parandada ühistranspordiühendust Järvakandi Kaisma vahel, mis parandaks Pärnu maakonna Kaisma kandi elanikele üldkeskhariduse, ravimimüügi ja pangateenuse parema kättesaadavuse.

**Spordiväljak**

- Renoveerida Järvakandi Gümnaasiumi spordiväljak.

**Üldkeskharidus**

- Järvakandi Gümnaasiumi gümnaasiumiosa sulgemisel tagada teenuse kättesaadavus ühistranspordi abil. Ühistranspordiühendust parandada eelkõige Pärnu suunal.

**Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

**Keava kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Keava alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 10 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 521

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 589 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud

trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra väiksem ning praegusega samas suurusjärgus).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, pangateenus, postiteenus**

Pangateenus puudub kandis. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava ühistranspordiühenduse (ka rongiliikluse) tõttu. Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Keava postkontor on suletud, lähim postkontor asub Kehtnas.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: esmatarbekaupad**

Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga (buss ja/või rong) vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ja vähemalt üks kord öhtusel ajal.

##### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

##### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Kehtna ja Rapla suunal.

##### **Esmatarbekaupad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

## **Kehtna kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Kehtna alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 11 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 2101

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 2083 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: raamatukogu**

Raamatukogu vajab renoveerimist.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus halveneda.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 4 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

##### **Raamatukogu**

- Renoveerida Kehtna raamatukogu.

## Lelle kant

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Lelle alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 22 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 610

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 555 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, algharidus, pangateenus**

Algkool suletud laste vähesuse tõttu. Pangateenus puudub kandis. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava ja ebamugava ühistranspordiühenduse (ka rongiliiklus) tõttu.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: esmatarbekaubad**

Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Suurendada riiklikku dotatsiooni maakondlikele bussiliinidele. Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ja vähemalt üks kord öhtusel ajal.

#### **Algharidus**

- Võimalusel luua kanti algkool-lasteaed.
- Kui see ei osutu võimalikuks, siis tagada teenuse kättesaadavus ühistranspordiga Kehtna või Käru kandist.

#### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

#### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

## Valtu kant

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Kaerepere alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 5,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 905

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 930 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra väiksem ning ületab vaevalt praegust).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, pangateenus, postiteenus**

Pangateenus puudub kandis. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava ja ebamugava ühistranspordiühenduse tõttu. Kaerepere postipunkt suletud, lähim postkontor asub Raplas.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: esmatarbekaubad**

Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus nädalavahetusel ja vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

#### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Rapla suunal.

#### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, postiteenus, pangateenus, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste poolt toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

## **3.2.4. Kohila vald**

### **Adila-Pihali kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Adila küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 24 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 139

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 149

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid, ravimimüük, esmatarbekaubad**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Esmatarbekaupade teenust osutab kauplusauto, mille juht on eraettevõtja ja võib majandusliku olukorra halvenemisel vms põhjusel teenuse pakkumise lõpetada.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Lastehoiu osas ületab teenuse vajadus lähitulevikus pakkumise.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.

#### **Lastehoid**

- Laiendada või luua lasteasutusi naaberkantides (Hageri ja Kohila), pakkuda lisaks ka lapsehoiuteenust.
- Parandada ühistranspordiühendust Hageri-Kohila suunal.

#### **Ravimimüük**

- Parandada ühistranspordiühendust Hageri-Kohila suunal.
- Korraldada ravimimüük apteegibussiga.

#### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama ääremaa kantides esmatarbekaupade teenust ja sellele lisaks osutama ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.



## Hageri kant

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Hageri alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 26 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 716

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 1161 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, võib see arv tõenäoliselt olla isegi mõnevõrra suurem).

### Probleemsed teenused puuduvad

#### Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus oluliselt halveneda. Lastehoiu osas ületab teenuse vajadus lähitulevikus pakkumise.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

##### Ühistransport

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 4 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

##### Lastehoid

- Laiendada lasteaeda Sutlemas, pakkuda lisaks ka lapsehoiuteenust.

## Kohila kant

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Kohila alev

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 21 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 4192

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 4292 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, võib see arv tõenäoliselt olla isegi mõnevõrra suurem).

#### Probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid

Ühistranspordiühendus on probleemne, va Rapla-Tallinn suunal. Lastehoiu osas ületab teenuse vajadus pakkumise.

#### Potentsiaalselt probleemsed teenused: spordiväljak

Kandis on olemas staadion, kuid lisaks staadionile on vajadus ka väiksemate spordiväljakute järele. Raamatukogu laiendamiseks puuduvad vastavad ruumid, lugejate arv aga järjest kasvab.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

##### Ühistransport

- Korrigeerida ühistranspordi (sh ka rongiliikluse) ajagraafikuid ja jälgida, et valla ja maakonnakeskusest tarbitavad teenused oleks kättesaadavad ka nädalavahetusel ja öhtusel ajal.

##### Lastehoid

- Laiendada lasteaeda, eriti oluline on söimeealiste laste rühmade avamine.

##### Spordiväljak

- Toetada ka lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

## **Rabivere kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Rabivere küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 21 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 135

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 155

### **Probleemsed teenused: ühistransport, ravimimüük, esmatarbekaubad, seltsimaja, AIP, spordiväljak**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava bussiuhenduse tõttu valla- või maakonnakeskusega.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Lastehoiu osas ületab teenuse vajadus lähitulevikus pakkumise.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 1 kord, soovitatavalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.
- Pakkuda täiendavat transporditeenust valla transpordiga või kogukonnateenusena.

#### **Ravimimüük**

- Parandada ühistranspordiühendust Hageri-Kohila suunal.
- Alternatiiv – korraldada ravimimüüki apteegibussiga.

#### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama ääremaa kantides esmatarbekaupade teenust ja sellele lisaks osutama ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste poolt toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

#### **Seltsimaja**

- Toetada igati kohalikku omaalgatust seltsitegevuse edendamisel. Leida kandis hoone või ruumid seltsitegevuse tarbeks. Toetada avaliku sektori poolt seltsimaja rajamist.

#### **AIP**

- Luua avalik Interneti-punkt mõnda seltsihoonesse.

#### **Spordiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

#### **Lastehoid**

- Laiendada Sutlema lasteaeda, pakkuda lisaks ka lapsehoiuteenust.
- Parandada ühistranspordiühendust Hageri-Kiili suunal.

## **Salutaguse kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Prillimäe alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 24 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 795

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 604 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra suurem ega jää alla praegusele).

Rahvastikuproгноos ei arvesta võimaliku uusasumi rajamise ja täitumisega Salutaguse külas.

### **Probleemsed teenused: ühistransport, postiteenus**

Valla- ja maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussiuhenduse tõttu. Hiljaaegu suleti Prillimäe postipunkt. Lähim postkontor asub 5 km kaugusel Kohilas.

**Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, seltsimaja, spordiväljak, lastehoid**  
 Seltsitegevuse edendamiseks on vaja seltsimaja ruume renoveerida. Riiklike ühistranspordi dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus oluliselt halveneda. Spordiväljak vajab renoveerimist. Lastehoiu osas ületab teenuse vajadus lähitulevikus pakkumise.

**Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

**Ühistransport**

- Suurendada riiklikku dotatsiooni maakondlikele bussiliinidele. Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus nädalavahetusel ja vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

**Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Kohila suunal.

**Seltsimaja**

- Seltsimaja (Pahkla vana koolimaja) ruumide ja ka teiste seltsihoonete ruumide renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

**Spordiväljak**

- Renoveerida kandis asuv spordiväljak. Renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

**Lastehoid**

- Laiendada Prillimäe lasteaeda, pakkuda lisaks ka lapsehoiuteenust.
- Parandada ühistranspordiühendust Kohila suunal.

### 3.2.5. Käru vald

#### Kullimaa kant

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Kullimaa küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 39,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 21

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 16

Erandolukorras olev kant ühistranspordi suhtes

**Probleemsed teenused: ühistransport, põhiharidus, perearst, ravimimüük, seltsimaja, esmatarbekaubad, postiteenus, raamatukogu, rahvamaja, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, spordiväljak, staadion, spordisaal, pangateenus, vallavalitsus**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava ja ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega.

**Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

**Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

**Ühistransport**

- Suurendada riiklikku dotatsiooni maakondlikele bussiliinidele. Kavandada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 1 kord, soovitatavalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.
- Pakkuda täiendavat transporditeenust valla transpordiga või kogukonnateenusena.

**Põhiharidus**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

**Perearst**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

**Ravimimüük**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.
- Korraldada ravimimüüki apteegibussiga.

### **Seltsimaja**

- Leida kandis ruumid seltsitegevuse edendamiseks.

### **Esmatarbekaubad**

- Pakkuda teenust kauplusautoga ja parandada ühistranspordiühendust Käruga suunal.

### **Postiteenus**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Raamatukogu**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Rahvamaja**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Sportiväljak**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Stadion**

- Parandada ühistranspordiühendust Kehtnaga.

### **Sportisaal**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Pangateenus**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

### **Vallavalitsus**

- Parandada ühistranspordiühendust Käruga.

## **Kädva kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Kädva küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 30 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 104

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 92 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi märgatavalt väiksem).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, AIP, seltsimaja, sportiväljak**

Enamik teenuseid puudub kandis. Maakonna- ning vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava bussiyhenduse tõttu.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega, sh ka nädalavahetusel. Säilitada vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda, soovitatavalt 3 korda, päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Säilitada bussipeatus Rapla-Vahastu teeristil, et saaks bussi- ja rongiyhendust korraldada ka ümberistumisega.

##### **Seltsimaja**

- Leida seltsitegevuse edendamiseks (sh ka AIP) ruumid ja toetada nende väljaehitamist riiklikest vahenditest.

##### **AIP**

- Avada Interneti-punkt seltsimajas.

##### **Sportiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

## **Käru kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant  
 Valla keskus  
 Kandi keskus: Käru alevik  
 Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 33 km  
 Rahvaarv kandis 2000.a – 631  
 Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 490

### **Probleemsed teenused: ühistransport**

Kandis puuduvate teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussi- ja rongiühenduse tõttu. Käru tee bussipeatus jääb asulast kaugemale.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Suurendada riiklikku dotatsiooni maakondlikele bussiliinidele. Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga (sh ka rongiliiklusega) soovitatavalt 4 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ja vähemalt üks kord öhtusel ajal.

##### **Üldkeskharidus**

- Parandada ühistranspordiühendust Türi, Rapla, Tallinna suunal.

## **3.2.6. Märjamaa vald**

### **Haimre-Kasti kant**

Kandi tüüp: maaline kant  
 Kandi keskus: Kasti küla  
 Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 31 km  
 Rahvaarv kandis 2000.a – 748  
 Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 644

### **Probleemsed teenused: ühistransport, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

Kandis puuduvate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu maakonna- ja vallakeskusega. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, põhiharidus, perearst**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib ühistransporditeenuse kättesaadavus oluliselt halveneda. Haimre Põhikool võib õpilaste arvu vähenemisel muutuda algkooliks.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Säilitada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

##### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida kandis ruumid päevakeskuse tarbeks. Ruumide renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

##### **Põhiharidus**

- Tagada teenus Märjamaa kandis ja leida vabanevatele kooliruumidele alternatiivset lahendust (näiteks vanurite päevakeskus vms).

## **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal.

## **Konuvere kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Konuvere küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 36,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 118

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 89

Erandolukorras ühistranspordi mõttes

**Probleemsed teenused: ühistransport, lastehoid, esmatarbekaubad, postiteenus, raamatukogu, seltsimaja, AIP, rahvamaja, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, spordiväljak, staadion, spordisaal, pangateenus, vallavalitsus, perearst**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile.

**Potentsiaalselt probleemseid teenused ei ole.**

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.

#### **Lastehoid**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Esmatarbekaubad**

- Pakkuda teenust kauplusautoga ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Raamatukogu**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Seltsimaja**

- Leida kandis ruumid seltsitegevuse edendamiseks ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **AIP**

- Avalik Interneti-punkt avada seltsihoones.

#### **Rahvamaja**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga. Hiljem pakkuda teenust seltsimajas.

#### **Spordiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

#### **Staadion**

- Parandada ühistranspordiühendust maakonna- ja vallakeskusega.

#### **Spordisaal**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Pangateenus**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Vallavalitsus**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatise, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

## Laukna kant

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Laukna küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 43,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 407

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 246 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra suurem).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, algharidus, postiteenus, spordiväljak, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, perearst**

Teenused puuduvad kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussiühenduse tõttu valla- või maakonnakeskusega. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub osaliselt ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile.

Hiljaaegu suleti Laukna algkool ja Laukna postkontor. Lähim algkool ja postkontor asuvad 10 km kaugusel Sipal.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevast, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.
- Parandada ühistranspordiühendust Läänemaaga Koluvere-Kullamaa suunal, et tagada kandi õpilastele põhi- ja üldkeskhariduse kättesaadavust Kullamaa kandist.

#### **Algharidus**

- Teenus tagada ühistranspordiga Sipa kandist. Vabanenud kooliruumidele leida alternatiivset lahendust (seltsihoone, päevakeskus, lasteaia laiendamine vms).

#### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistransporti Sipa suunal.

#### **Spordiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest. Eelkõige renoveerida endise Laukna kooli juures olevad sportimispaigad.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida ruumid päevakeskuse tarbeks (näit endise algkooli ruumid) ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatiseid, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

## Märjamaa kant

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Märjamaa alev

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 24,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 4145

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 3891

### **Probleemsed teenused: ühistransport**

Ebapiisav või ebamugav bussiühendus maakonnakeskusega.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 4 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus nädalavahetusel ja vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

### **Sipa kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Sipa küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 32 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 510

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 465

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, spordiväljak, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, perearst**

Kandis puuduvate teenuste kättesaadavus valla- ja maakonnakeskusest on probleemne ebamugava bussiühenduse tõttu. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile. Päevakeskus ja perearst puuduvad kandis.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt kaks korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Spordiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida ruumid päevakeskuse tarbeks ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatisi, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

### **Teenuse kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Teenuse küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 49 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 198

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 185 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, spordiväljak, staadion, pangateenus, vallavalitsus, perearst**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskuse või maakonnakeskusega. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile. Seltsikeskuseks kandis on Teenuse mõisahoone, park/külaplats ja ait-kuivati hoone, kuid on vajadus lisainvesteeringuteks. Spordiväljak on olemas, kuid vajab investeeringuid väljaarendamiseks.

#### **Potentsiaalselt probleemseid teenuseid ei ole.**



### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada valla- ja maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus nädalavahetusel ja vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida ruumid päevakeskuse tarbeks ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **Sportiväljak**

- Toetada lihtsamate sportimispaikade rajamist ja rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

#### **Staadion**

- Parandada ühistranspordiühendust vallakeskusega.

#### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kohalikus kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Vallavalitsus**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatiseid, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

## **Valgu kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Valgu küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 25,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 791

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 731 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, postiteenus, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, perearst**

Enamik teenuseid puudub kandis ja teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu vallakeskusega. Hiljaaegu suleti Velise postkontor. Velisele lähim postkontor asub 5,5 km kaugusel Valgus. Perearsti teenus puudub.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, perearst**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Postiteenus**

- Pakkuda kandiseselt teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust vallakeskusega.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida ruumid päevakeskuse tarbeks ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraksis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatiseid, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

## **Varbola kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Varbola küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 28 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 657

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 721 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt märgatavalt väiksem ning jääb alla praegusele).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele, perearst**

Kandis puuduvate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiyhenduse tõttu valla- ja maakonnakeskusega. Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele ning perearsti teenus puuduvad kandis.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, algharidus**

Varbola kool (6-kl) võidakse õpilaste arvu vähenemisel sulgeda. Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Leida ruumid päevakeskuse tarbeks ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest.

#### **Algharidus**

- Algkooli sulgemisel tagada teenuse kättesaadavus ühistranspordiga Märjamaa kandist.

#### **Perearst**

- Säilitada perearstipraxis Märjamaal ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaa suunal. Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatiseid, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

## **3.2.7. Raikküla vald**

### **Jalase-Koikse kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Koikse küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 11 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 109

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 165 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra väiksem, kuid ületab praegust).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, seltsimaja**

Valla- ja maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiyhenduse tõttu. Seltsimaja puudub kandis.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, algharidus, põhiharidus**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Õpilaste arvu vähenedes võib Kabala Lasteaed-Põhikool muutuda algkooliks.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus

ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

#### **Seltsimaja**

- Leida kandis seltsitegevuseks sobivad ruumid ja toetada nende renoveerimist riiklikest vahenditest

#### **Algharidus**

- Säilitada lasteaed-alkool Kabala kandis Tamme külas.

#### **Põhiharidus**

- Kabala Lasteaia-Põhikooli sulgemisel tagada teenus maakonnakeskuses ühistranspordi korraldamisega.

### **Kabala kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Tamme küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 12,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 538

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 523

#### **Probleemsed teenused: algharidus, spordiväljak**

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: põhiharidus, esmatarbekaupade**

Õpilaste arvu vähenedes võidakse Kabala Lasteaia-Põhikool muuta algkooliks.

Esmatarbekaupade teenust pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Algharidus**

- Säilitada kindlasti alghariduse pakkumine kandis.

##### **Spordiväljak**

- Leida võimalus kooli juurde spordiväljaku rajamiseks.
- Toetada spordiväljaku ja lihtsamate sportimispaikade rajamist ning rekonstrueerimist riiklikest vahenditest.

##### **Põhiharidus**

- Põhikooliosa sulgemisel tagada teenus maakonnakeskuses ühistranspordi korraldamisega.

##### **Esmatarbekaupade**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama esmatarbekaupade teenuse pakkumisele lisaks ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste poolt toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

### **Lipa kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Lipa küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 12 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 230

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 191 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, võib see arv tõenäoliselt olla pisut suurem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport**

Valla- ja maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: algharidus, põhiharidus, esmatarbekaubad, lastehoid**

Algkool on õpilaste arvu vähenemise tõttu suletud ja põhikool naaberkandis Kabalas võidakse õpilaste arvu vähenemisel muuta lasteaiaks-alkooliks. Esmatarbekaupade teenust kauplusautoga ja naaberkantide kauplustes pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada. Lastehoiu teenuse kvaliteet ei vasta nõuetele.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordi korraldamisega vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.

##### **Algharidus**

- Säilitada alghariduse pakkumine vähemalt Kabala kandis.

##### **Põhiharidus**

- Lähimate põhikoolide sulgemisel tagada teenuse kättesaadavus maakonnakeskuses ühistranspordi korraldamisega.

##### **Esmatarbekaubad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama esmatarbekaupade teenuse pakkumisele lisaks ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

##### **Lastehoid**

- Kaaluda uue lasteasutuse rajamist Raikküla kandis ning tagada selle kättesaadavus ühistranspordi korraldamisega.

### **Purku kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Purku küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 15,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 382

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 409 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt märgatavalt väiksem ega ületa kindlasti praegust).

#### **Probleemsed teenused: postiteenus, algharidus**

Hiljaaegu suleti Purku postipunkt. Lähim postkontor asub 8 km kaugusel Raikkülas. Õpilaste arvu vähenemise tõttu suleti kandis algkool.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Postiteenus**

- Pakkuda postiteenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Raikküla suunal.

##### **Algharidus**

- Tagada kättesaadavus ühistranspordiga Kabala, Rapla või Järvakandi kandist.

### **Raikküla kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Raikküla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 8,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 449

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 296 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud

trendi, on see arv tõenäoliselt märgatavalt suurem ning jääb samasse suurusjärku praegusega).

#### **Probleemsed teenused: lastehoid**

Kandi keskuses puudub lasteaed.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Lasteoid**

- Kaaluda uue lasteasutuse rajamist kandis. Leida võimalused täiendavalt lapsehoiuteenuse pakkumiseks kandis.

## **Riidaku kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Riidaku küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 16 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 93

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 88 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, seltsimaja**

Halb ühistranspordiühendus vallakeskusega. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebamugava bussiühenduse tõttu. Seltsimaja puudub kandis.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: algharidus, põhiharidus, esmatarbekaubad**

Naaberkandis (Kabala) asuv põhikool võidakse õpilaste arvu vähenemisel muuta algkooliks. Kandis käib kauplusauto. Esmatarbekaupade teenust kauplusautoga ja naaberkantide kauplustes pakuvad eraettevõtjad, mistõttu võivad nad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada ühistranspordiühendust vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavuse tagamiseks vähemalt 2 kord päevas ja maakonnakeskusest ning Märjamaalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka õhtusel ajal.
- Vallakeskusega ühistranspordiühenduse loomiseks pakkuda transporditeenust valla transpordiga või kogukonnateenusena.

##### **Seltsimaja**

- Leida kandis hoone või ruumid seltsitegevuse arendamiseks. Ruumide renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

##### **Algharidus**

- Tagada teenuse kättesaadavus Kabala või Märjamaa kandist ühistranspordi korraldamisega.

##### **Põhiharidus**

- Kabala Lasteaia-Põhikooli muutmisel algkooliks tagada teenus Märjamaa kandis ühistranspordi korraldamisega.

##### **Esmatarbekaubad**

- Säilitada kauplusauto ring kandis. Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama esmatarbekaupade teenuse pakkumisele lisaks ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

## 3.2.8. Rapla vald

### Alu kant

Kandi tüüp: maaline kant  
Kandi keskus: Alu alevik  
Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 5,5 km  
Rahvaarv kandis 2000.a – 1140  
Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 1070

#### **Probleemsed teenused puuduvad**

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: lastehoid, algharidus**

Lasteaiakohtade puudus.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Lastehoid, algharidus**

- Alu Lasteaia-Algkooli ümberkujundamine 4-klassiliseks algkooliks annab võimaluse ka lastehoiuteenuse laiendamiseks.
- Leida võimalused täiendavalt lapsehoiuteenuse pakkumiseks kandis. Avalikul sektoril – võimaluse korral – toetada lapsehoiuteenuse osutajaid.

### Hagudi kant

Kandi tüüp: maaline kant  
Kandi keskus: Hagudi alevik  
Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 9 km  
Rahvaarv kandis 2000.a – 833  
Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 955 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: postiteenus, lastehoid**

Hiljaaegu suleti Seli postipunkt. Selile lähim postkontor asub 7 km kaugusel Hagudis. Kaheühmaline lasteaia osa Hagudi kooli juures ei rahulda tegelikke vajadusi – kohti on puudu.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Postiteenus**

- Pakkuda kandisisest teenust motokandena ja parandada kandisisest ühistranspordiühendust Selist Hagudisse.

##### **Lastehoid**

- Kaaluda võimalust ühe lasteaiarühma juurdeloomiseks, kasutades ära olemasolevaid kooli ruume.

### Kodila kant

Kandi tüüp: maaline kant  
Kandi keskus: Kodila küla  
Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 11 km  
Rahvaarv kandis 2000.a – 626  
Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 654 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt mõnevõrra väiksem ega ületa praegust).

### **Probleemsed teenused: postiteenus, ühistransport**

Hiljaaegu suleti Kodila postipunkt. Lähim postkontor asub 7,5 km kaugusel Alus. Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ühistranspordi ebasobiva sõidugraafiku tõttu.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad.**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Postiteenus**

- Pakkuda teenust motokandena ja parandada ühistranspordiühendust Alu ja Rapla suunal.

##### **Ühistransport**

- Säilitada maakonnakeskusest (on ühtlasi vallakeskus) pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordi korraldamisega vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.

### **Kuusiku kant**

Kandi tüüp: maaline kant

Kandi keskus: Kuusiku alevik

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 376

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 301 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, võib see arv tõenäoliselt olla pisut suurem).

### **Probleemsed teenused: esmatarbekaubad**

Esmatarbekaubad on kättesaadavad vaid kauplusautost.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport**

Maakonnakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne, sest ei rahulda ühistranspordi sõidugraafikud.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Esmatarbekaubad**

- Leida kohapeal võimalused esmatarbekaupade müügikoha tekkimise soodustamiseks.

##### **Ühistransport**

- Tagada maakonnakeskusest (on ühtlasi vallakeskus) pakutavate teenuste kättesaadavust ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas, soovitatavalt 3 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega. Tagada teenuse kättesaadavus ka nädalavahetusel ja vähemalt üks kord ka öhtusel ajal.
- Korrigeerida sõidugraafikuid vastavalt inimeste tegelikele vajadustele.

### **Rapla kant**

Kandi tüüp: linna lähiümbrus

Kandi keskus: Rapla linn

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 0 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 6687

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 6341 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, võib see arv tõenäoliselt olla mõnevõrra suurem).

### **Probleemsed teenused: noortekekus, staadion**

Staadion on küll olemas Rapla Ühisgümnaasiumi juures, kuid on amortiseerunud ja vajab investeeringuid väljaarendamisel maakonna esindusstaadioniks.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Noortekeskus**

- Toetada noortekeskuste rajamise ideed ja vajalike ruumide renoveerimist riiklikest rahastamisprogrammidest.

#### **Staadion**

- Renoveerida staadion maakonna esindusstaadioniks.

## **3.2.9. Vigala vald**

### **Kivi-Vigala kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Valla keskus

Kandi keskus: Kivi-Vigala küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 48 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 738

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 654 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt isegi mõnevõrra väiksem).

#### **Probleemsed teenused: ühistransport, pangateenus**

Maakonnakeskusest ja Märjamaalt pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiuhenduse tõttu. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile. Pangateenust kandis ei osutata.

#### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, põhiharidus, perearst**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel suletakse jätkuvalt bussiliine ja kallineb bussipilet. Õpilaste arvu vähenemisel võib põhikool kandis muutuda algkooliks. Perearsti praksise sulgemise oht, sest noored arstid ei tule maalistesse kantidesse tööle. Rahvastiku vähenedes perearsti nimistu väheneb ning arst satub ebasoodsasse olukorda.

### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

#### **Ühistransport**

- Kavandada ühistranspordiühendus Märjamaaga ja sealt edasi maakonnakeskusega vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega ja Pärnu linnaga vähemalt kord päevas.

#### **Pangateenus**

- Parandada ühistranspordiühendust Märjamaa ja Pärnu suunal (Pärnu-Jaagupi).

#### **Põhiharidus**

- Õpilaste arvu vähenemisel kaaluda Vana-Vigala ja Kivi-Vigala koolide ühtset administreerimist.

#### **Perearst**

- Säilitada perearsti vastuvõtupunktid vallas. Võimalusel toetada praksise pidamist soodsamate rendihindadega ja vajaliku inventari soetamisel.

### **Päärdu kant**

Kandi tüüp: ääremaa kant

Kandi keskus: Päärdu küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 40,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 113

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 83

**Probleemsed teenused: ühistransport (ajagraafikud, sagedus), esmatarbekaubad, seltsimaja, AIP, rahvamaja, staadion, spordisaal, pangateenus**



Enamik teenuseid puudub kandis või on maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavusprobleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile. Esmatarbekaupu müüvad kauplusauto ja naaberkantide kauplused, kuid eraettevõtjad võivad majandusliku olukorra halvenemisel või muudel põhjustel teenuse pakkumise lõpetada.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused puuduvad**

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada ühistranspordiühendus Märjamaaga ja sealt edasi maakonnakeskusega vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.

##### **Esmatarbekaupad**

- Säilitada kauplusauto ring kandis. Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus osutama esmatarbekaupade teenuse pakkumisele lisaks ka muud olulist sotsiaalteenust (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms). Kaasata erasektor omavalitsuste poolt toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.

##### **Seltsimaja**

- Leida kandis ruumid seltsielu edendamise tarbeks, nende renoveerimist toetada riiklikest vahenditest.

##### **AIP**

- Avalik Interneti-punkt seada sisse seltsi ruumidesse.

##### **Rahvamaja**

- Parandada ühistranspordiühendust Kivi-Vigalaga.

##### **Staadion**

- Parandada ühistranspordiühendust Kivi-Vigalaga.

##### **Spordisaal**

- Parandada ühistranspordiühendust Kivi-Vigalaga.

##### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust naaberkandi kauplustes ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga ning maakonnakeskusega.

## **Vana-Vigala kant**

Kandi tüüp: maaline keskuskant

Kandi keskus: Vana-Vigala küla

Kandi keskuse kaugus maakonnakeskusest 45,5 km

Rahvaarv kandis 2000.a – 980

Eeldatav rahvaarv kandis 2015.a – 549 (arvestades rahvastikuregistri andmete põhjal koostatud trendi, on see arv tõenäoliselt märgatavalt suurem, kuid jääb oluliselt alla praegusele).

### **Probleemsed teenused: ühistransport, pangateenus, spordiväljak**

Maakonna- ja vallakeskusest pakutavate teenuste kättesaadavus on probleemne ebapiisava või ebamugava bussiühenduse tõttu. Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega toimub ümberistumisega teisele ühistranspordivahendile. Pangateenust kandis ei osutata.

### **Potentsiaalselt probleemsed teenused: ühistransport, põhiharidus**

Riiklike dotatsioonide vähenemisel võib teenuse kättesaadavus veelgi halveneda. Õpilaste arvu vähenemisel võib põhikool kandis muutuda algkooliks.

#### **Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

##### **Ühistransport**

- Kavandada ühistranspordiühendus vallakeskuse ja Märjamaaga ning sealt edasi maakonnakeskusega vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistlike väljumisaegadega.

### **Pangateenus**

- Pakkuda sularaha väljavõtmise võimalust kandis asuvas kaupluses ja parandada ühistranspordiühendust Märjamaaga ning maakonnakeskusega.

### **Spordiväljak**

- Rekonstrueerida spordiväljak kandis.

### **Põhiharidus**

- Õpilaste arvu vähenemisel kaaluda Vana-Vigala ja Kivi-Vigala põhikoolide ühtset administreerimist.

## **3.3. Maakonnakesksed teenused**

Planeeringus käsitletud maakonnakesksetest teenustest võib kohalikes omavalitsustes läbiviidud küsitluste alusel pidada **probleemseteks või potentsiaalselt probleemseteks:**

### **Kutseharidus**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kullimaa (Käru vald), Konuvere ja Teenuse (Märjamaa vald) kantides. Tegemist on maaliste ja ääremaakantidega, kust on ühistranspordiühendus kutsekoolidega problemaatiline.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Parandada ühistranspordiühendust probleemsetest kantidest Vana-Vigalasse ja Kehtnasse, kus asuvad kutsekoolid. Liinigraafikute kavandamisel kombineerida ümberistumisvõimalusi.

### **Huvikool**

Probleemne Adila-Pihali (Kohila vald), Kullimaa, Kädva, Käru (Käru vald), Teenuse (Märjamaa vald), Kodila, Kuusiku (Rapla vald), Päärdu ja Vana-Vigala (Vigala vald) kantides. Tegemist on maaliste ja ääremaakantidega, kust on ühistranspordiühendus keskustega, kus paiknevad huvikoolid, problemaatiline. Ühistranspordiühendus probleemsete kantide ja kandi- või maakonnakeskuse vahel jätab soovida pealelõunasel ja õhtusel ajal.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Parandada ühistranspordivõimalust probleemsetest kantidest valla- ja maakonnakeskusesse ja tagasi just pealelõunasel ja õhtusel ajal.
- Väiksema rahvaarvuga kantides pakkuda transporditeenust kogukonnateenusena.

### **Hambaravi**

Probleemne Kaiu, Kuimetsa, Vahastu (Kaiu vald), Kullimaa (Käru vald), Haimre-Kasti, Konuvere, Laukna, Sipa, Teenuse, Märjamaa, Valgu ja Varbola kantides (Märjamaa vald). Probleemne just õpilaste jaoks, kellel ei ole võimalust kooli ajast ja ka ebasobiva või puuduva ühistranspordi tõttu iseseisvalt maakonnakeskuses või mõnes teises suuremas keskuses arsti juures käia, mistõttu pigem loobutakse hambaravist.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Pakkuda hambaravi teenust spetsiaalse teenindusbussiga, mis pakuks teenust sarnaselt näiteks röntgenibussiga vms, mis teenindaks eelkõige koole ja hooldekodusid.

### **Muu eriarst**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kaiu, Kuimetsa, Vahastu (Kaiu vald), Kullimaa (Käru vald) kantides. Probleemne pensionäride ja puuetega inimeste jaoks, kes ei ole võimelised (ühistranspordi kasutamine haigena on keerukas ja ohtlik) või kes ei saa ebasobiva või puuduva ühistranspordiühenduse tõttu iseseisvalt maakonnakeskuses arsti juures käia.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Vanuritele ja puuetega inimestele korraldada eriarstil käimine valla transpordiga (näit. kord

kuus). Vastavad külastusajad lepib kokku valla sotsiaaltöötaja või pereõde.

- Väiksema rahvaarvuga kantides pakkuda vastavat transporditeenust kogukonnateenuste osutamiseks.

### **Haiglaravi teenus**

Vajalik on SA Rapla Maakonnahaigla teenuste parandamine, tegevuse piisav rahastamine ja vajalike investeeringute tegemine.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Igas maakonnakeskuses peab olema üldhaigla, kus osutatakse aktiivravi teenuseid.
- Jätkamise viisid (iseseisvana, mõne keskhaigla all vm) ja selleks vajalikud vahendid tuleb kirjeldada haigla arengudokumentides.

### **Sotsiaalse rehabilitatsiooni teenus**

Probleemne Kullimaa (Käru vald). Haimre-Kasti, Konuvere, Laukna, Sipa, Teenuse, Valgu ja Varbola kantides (Märjamaa vald). Töötute arv kasvab ja nende ning nende perede toimetuleku raskused suurenevad.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Töötada maakondlikul tasandil välja töötute ja puudega inimeste tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse süsteem. Rehabilitatsiooni teenust toetada riiklikest programmidest.

### **Laululava**

Probleemne Härgla (Juuru vald), Kullimaa (Käru vald), Konuvere, Valgu (Märjamaa vald) ja Päärdu (Vigala vald) kantides. Üritused maakondliku tähtsusega lauluväljakutel on üks osa kultuuri- või huvitegevusest. Teenus ei ole ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu kättesaadav just ääremaakantides.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Suuremates keskuskantides toetada igati omavalitsuse või kohalike elanike omaalgatust vabaõhuürituste läbiviimise koha väljaarendamiseks.
- Vabaõhuürituste külastamiseks maakonnakeskuses või paikades, kus laululava on olemas, pakkuda valla- või seltsi korraldatud ühiskülastusi omavalitsuse transpordiga või kogukonnateenust osutades.

### **Muuseum**

Probleemne Adila-Pihali (Kohila vald), Kohila, Rabivere, Salutaguse, Kullimaa (Käru vald), Kivi-Vigala, Päärdu ja Vana-Vigala (Vigala vald) kantides. Muuseumi külastamine ei ole just igapäevane nähtus, kuid teatud huvigrupile on muuseumi külastamine üks osa kultuuri- või huvitegevusest. Teenus ei ole ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu kättesaadav just ääremaakantides.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Ühistranspordiühendus maakonnakeskusega tagada vähemalt 2 korda päevas edasi-tagasi mõistliku intervalliga ka nädalavahetustel.
- Parandada ühistranspordiühendust Rapla ja Juuru vahel (sh nädalavahetustel).

### **Kino**

Probleemne Härgla, Juuru (Juuru vald), Järvakandi (Järvakandi, Kehtna vald), Kaiu, Kuimetsa, Vahastu (Kaiu vald), Adila-Pihali, Rabivere (Kohila vald), Kullimaa (Käru vald), Konuvere, Laukna, Sipa, Teenuse (Märjamaa vald), Kivi-Vigala ja Päärdu (Vigala vald) kantides. Teenust kas ei osutata lähipiirkonnas üldse või ei ole teenus kättesaadav ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Parandada ühistranspordivõimalust probleemsetest kantidest maakonnakeskusesse just

pealelõunasel ja õhtusel ajal.

- Väiksema rahvaarvuga kantides pakkuda vastavat transporditeenust kogukonnateenuste osutamisega.

### **Noortekeskus**

Probleemne Härgla, Järlepa (Juuru vald), Kuimetsa, Vahastu (Kaiu vald), Adila-Pihali, Rabivere (Kohila vald), Kullimaa, Kädva (Käru vald), Konuvere, Teenuse, Valgu (Märjamaa vald), Rapla (Rapla vald), Kivi-Vigala ja Päärdu (Vigala vald) kantides. Puudub kindel finantseerimise süsteem. Keskused kas puuduvad või on nende ülalpidamine omavalitsusele või mittetulundussektorile üle jõu käiv, mistõttu noorsootöö aktivistid kaotavad huvi keskuste arendamise vastu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Luua noortekeskused igasse maalisel kanti, kus vastav sihtgrupp noori olemas, sarnaselt seltsimajadega. Väiksema rahvaarvuga kantides võiks noortekeskust asendada noortetuba. Noortekeskuse ruumid ei sobi üldjuhul samasse hoonesse vanurite päevakeskusega. Tõhususe mõttes on soovitatav ära kasutada juba olemasolevaid ruume – näiteks seltsimajades.
- Toetada noortekeskuste rajamise ideed ja vajalike ruumide renoveerimist riiklikest rahastamisprogrammidest, ja eelistatult just nendes kantides, kus noortel huvi ja algatusvõime olemas.

### **Ujula**

Probleemne Härgla, Järlepa (Juuru vald), Järvakandi (Järvakandi, Kehtna vald), Adila-Pihali, Hageri, Kohila, Rabivere, Salutaguse (Kohila vald), Kullimaa (Käru vald), Alu, Hagudi, Kodila, Kuusiku, Rapla (Rapla vald) kantides. Teenus on oluline, et vaba aega tervislikult veeta. Teenuse kättesaadavus on probleemne ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Vähemalt ühe täismõõtmetes ujula olemasolu on vajalik igas maakonnakeskuses.
- Tagada hea transpordiühendus olemasolevate ujulate paremaks kasutamiseks Märjamaal (Märjamaa kant) ja Kaereperes Valtu kant)
- Parandada ühistranspordiühendust probleemsetest kantidest valla- ja maakonnakeskusesse just pealelõunasel ja õhtusel ajal.
- Kooliõpilastele tagada spordikompleksi külastamine koolide organiseeritud omavalitsuse transpordiga.
- Järvakandi ujula rekonstrueerimine ja taas kasutuselevõtmine.

### **Politsei (konstaabel)**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kaiu, Kuimetsa, Vahastu (Kaiu vald), Kullimaa, Kädva, Käru (Käru vald), Alu, Hagudi, Kodila, Kuusiku, (Rapla vald), Kivi-Vigala ja Päärdu (Vigala vald) kantides. Piirkondlik politseitöö Raplamaal on korraldatud konstaablijaoskondade (Kehtna, Kohila, Märjamaa, Rapla) põhisel. Kiiret reageerimist vajavaid probleeme sõidetakse lahendama kohapeale. Kohaliku konstaabli puudumine vallas vähendab maaliste kantide elanike turvatunnet.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Kaaluda täiendavalt konstaabli vastuvõtude korraldamist vallakeskustes.
- Politsei ja omavalitsuste koostöös rakendada tööle kohalikud korrakaitseametnikud (munitsipaalpolitsei), mis muudaks elu omavalitsustes turvalisemaks.

### **Päästeteenus (päästekomando)**

Probleemne Kullimaa, Kädva (Käru vald), Kodila (Rapla vald), Kivi-Vigala, Päärdu ja Vana-Vigala (Vigala vald) kantides. Päästekomando puudumine lähipiirkonnas vähendab maaliste kantide elanike turvatunnet. Olemasolevad päästekomandod võidakse likvideerida reorganiseerimise või töötajate koondamise tõttu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Päästeteenuse korraldamine toimub vastava analüüsi alusel. Riiklike komandode võrgu hõrenemise korral näha ette kompensatsioonimeetmed – vabatahtlikud komandod, naabruses olevate riiklike komandode võimekuse tõstmine vms.
- Maalistes kantides säilitada või taastada vabatahtlikud tuletõrje- või päästekomandod.
- Vabatahtlike päästetöötajate motiveerimiseks töötada välja nende tunnustamise süsteem.
- Vabatahtlik päästeteenus võiks olla ka üks kohaliku omavalitsuse poolt toetatavatest kogukonnateenusest.

### **Sakraalteenus**

Probleemne Härgla, Järlepa (Juuru vald), Vahastu (Kaiu vald), Kullimaa (Käru vald) ja Konuvere (Märjamaa vald) kantides. Kirikus või muus sakraalasutuses käimine on probleemne ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu.

### **Kalmistu**

Probleemne Härgla, Järlepa (Juuru vald), Kullimaa (Käru vald) ja Konuvere (Märjamaa vald) kantides. Kalmistul käimine on probleemne ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid sakraalteenuste ja kalmistu osas:

- Ühistranspordiühendus omavalitsuses korraldada selliselt, et eelkõige vanemal elanikkonnal oleks võimalik nädalavahetustel käia kirikus ja surnuaial.
- Kiriku- ja surnuaiapäihadel osalemine korraldada huvilistele valla poolt organiseeritud transpordiga või kogukonnateenusega.

### **Iluteenused**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kullimaa, Käru (Käru vald), Teenuse, Valgu, Varbola (Märjamaa vald), Päärdu ja Vana-Vigala (Vigala vald) kantides. Iluteenuste (juuksur jms) kättesaadavus on probleemne, sest neid ei osutata kandis ja nende kättesaadavus suurematest keskuskantidest või maakonnakeskusest on probleemne ebasobiva ühistranspordiühenduse tõttu.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Maalistes kantides, kus teenuse osutamise võimalus kohapeal puudub, osutada iluteenuseid teenindusbussiga (multifunktsionaalne teenindusbuss).
- Vastavad ruumid seada sisse ka näiteks seltsimajades, kuhu on vajadusel võimalik teenuse osutaja kohale tellida.

### **Bensiinijaam**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kullimaa (Käru vald), Teenuse (Märjamaa vald) kantides. Bensiinijaamad on vaid suuremates keskustes ja jäävad maalistest kantidest, kus isikliku transpordivahendiga sõitmine on teinekord ainus liikumisvõimalus, kaugele. Bensiini transportimine suuremates kogustes on ohtlik.

#### Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Bensiinijaamade võrgustik kavandada omavalitsuste üldplaneeringutega selliselt, et nad ei jääks ääremaakantide elanike jaoks liialt kaugele.
- Bensiinijaam sobib vajadusel polüfunktsionaalseks keskuseks, kus pakutakse ka mitmesuguseid muid teenuseid (esmatarbekaubad, toitlustamine, ilu-, postiteenus, ravimimüük, pangateenus jne).
- Toetada riiklikest programmidest ettevõtjaid, kes lisaks kütuse müügile pakuvad probleemses kandis asuvates bensiniinijaamas ka ükskõik milliseid sotsiaalteenuseid.

### **Bussipeatus**

Probleemne Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Kullimaa (Käru vald), Teenuse (Märjamaa vald), Kivi-Vigala ja Päärdu (Vigala vald) kantides. Bussipeatuse olemasolu inimese elukohtadest mõistlikul kaugusel koos toimiva ühistranspordiühendusega tagab teenuste kättesaadavuse.

Probleemiks on, et mõne piirkonna elanike jaoks jäävad bussipeatused liiga kaugele ja et kõik bussid, eriti maakonnavälised bussid, ei peatu kohalike elanike jaoks sobivates bussipeatuses.

Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Ühistranspordi korraldamisel jälgida, et bussid peatuksid olulistest ühistranspordi sõlmpunktides. Need on sellised bussipeatused, kust on võimalik korraldada ümberistumist teisele bussile või rongile.
- Tagada kaugliinibusside peatumine maakonnast läbisõidul Raplamaa suuremates kandikeskustes.
- Bussipeatused ei peaks valdavalt jääma inimeste elukohtadest kaugemale kui 2-3 km.
- Toetada bussiootepaviljonide kui ühe külaarhitektuuri osa taastamist või rajamist maalistes kantides.

**Rongipeatus**

Raudtee ei läbi ja – seega – puuduvad rongipeatused Härgla, Juuru, Järlepa (Juuru vald), Järvakandi (Järvakandi, Kehtna vald), Salutaguse (Kohila vald), Kullimaa (Käru vald), Purku, Riidaku (Raikküla vald), Kodila, Kuusiku (Rapla vald) kantides. Probleemiks on rongi- ja bussiliikluse ühildamatus (halb logistika).

Teenuse tagamise lahendusvariandid:

- Ühistranspordi paremaks toimimiseks arvestada bussiliinide korraldamisel rongiaegadega ja tagada busside peatumine rongipeatuste lähedal.
- Toetada raudteejaamade ja rongipeatuste kui ühe asulaarhitektuuri osa säilimist ja taastamist.
- Vanadele raudteejaamade kasutusel hoidmiseks leida hoonele lisafunktsioone teeninduskeskuse, seltsimajana vms.

### **3.4. Teenuste kättesaadavuse parandamise meetmed maakondlikul tasandil**

**Probleemsed teenused:**

**Perearst**

Mitmel pool maakonnas on perearsti praksise sulgemise oht, sest noored arstid ei tule maalistesse kantidesse tööle, vanemad aga jäävad pensionile. Rahvastiku vähenedes maapiirkondades perearsti nimistu väheneb ning arst satub ebasoodsasse olukorda.

**Ravimimüük**

Ravimimüügiteenust pakutakse põhiliselt vaid suuremates keskustes. Tihtipeale ei sobi elanikkonnale apteegipunkti lahtiolekuajad. Ääremaa kantidele jääb teenus vastavalt ajalisele kriteeriumile kättesaamatuks. Ravimimüügi teenuse säilimine sõltub eraettevõtjast. Proviisori lahkumisel võidakse sulgeda ka lähim apteek.

**Esmatarbekaupad**

Esmatarbekaupade teenust osutab kauplusauto või poodnik, kes on eraettevõtja ja võib majandusliku olukorra halvenemisel vms põhjusel teenuse pakkumise lõpetada.

**Kultuurikeskus, staadion, ujula**

Teenused jäävad Raplamaa ääremaa kantide elanikele kättesaamatuks nii ühistranspordi korralduse kui ka ajalisele kriteeriumile mittevastamise tõttu.

**Ühistransport**

Ühistransport on probleemse või potentsiaalselt probleemse kättesaadavusega enamikus kantides. Ei rahulda ühistranspordi sagedus ega ka ajagraafikud.

**Teenuse tagamise lahendusvariandid:**

**Perearst**

- Maavalitsused koostöös kohalike omavalitsustega lähtuvad perearstipiirkondade määramisel planeeringuga välja selgitatud vajadustest.

- Perekasvatusolulise vähenemisel, mitte vähendada perearstipraksiste arvu maapiirkondades (st väljaspool Rapla linna), vaid pigem korraldada ringi perearstipraksiste teeninduspiirkonnad.
- Luua perearstide ja pereõdede asendamise süsteem.
- Pakkuda perearstidele sotsiaalseid tagatiseid, mis motiveeriks neid maalistes kantides elama ja töötama.

#### **Ravimimüük**

- Ravimimüügi teenust pakkuda perearsti vastuvõtupunktides ja/või kauplustes (käsimüügiravimid). Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus sellist sotsiaalteenust osutama. Kauplustes ravimimüügi teenuse osutamisel luua nõustamistelefoni kasutamise võimalus.
- Pakkuda teenust apteegibussiga või näiteks multifunktsionaalse teenindusbussiga.

#### **Esmatarbekaupad**

- Toetada ja pakkuda tasuta koolitust eraettevõtjatele, kes on nõus lisaks esmatarbekaupadele osutama ka muud olulist sotsiaalteenust kandis (ravimimüük, posti-, panga-, transporditeenus uksest ukseni vms).
- Kaasata erasektor omavalitsuste toetatavate kogukonnateenuste osutajate ringi.
- Soetada maakonda maavalitsuse ja kohalike omavalitsuste koostöös maakonna äärealade kantide elanike esmatarbekaupadega varustamiseks vähemalt üks kauplusauto (multifunktsionaalne teenindusbuss, mis võib pakkuda ka muid teenuseid), mille teeninduspiirkonnad, marsruut ja ajagraafikud lepivad kokku samal tasandil ja põhimõttel, et vastava teenuse pakkumine ei suretaks välja väikesi maapoode.

#### **Maakonnakeskusest või teistest suurtest keskustest tarbitavad teenused (huviringid, kultuurikeskus, staadion, ujula jms)**

- Ühistranspordi liinigraafikute kavandamisel arvestada, et õpilastel ja ka muul elanikkonnal on võimalus maalimest kantidest käia maakonnakeskusest kättesaadavaid huvi-, kultuuri- ja sporditeenuseid tarbimas enamasti vaid pealelõunasel ja õhtusel ajal või nädalavahetusel.
- Omavalitsustel on võimalik korraldada teenuste tarbimiseks ka ühiskülastusi valla tellitud transpordiga või väiksemale tarbijate hulgale näiteks kogukonnateenusega ühistransporditeenust osutades.
- Arendada välja kultuurikeskuste võrgustik, kus keskset rolli täidaks Rapla Kultuurikeskus (sh professionaalse kultuuri vahendamisel).
- Leida võimalused kaasaegsete spordikomplekside väljaehitamiseks suurtes keskustes (Rapla, Märjamaa, Kohila).
- Renoveerida Rapla staadion maakonna esindusstaadioniks.
- Kuna vajadus ja huvi ujula teenuse järgi on maakonnas suur, siis seada ühistranspordi liinigraafikud selliselt, et oleks tagatud hea ühendus Märjamaale ja Kaereperesse (sh nädalavahetustel).

#### **Ühistransport**

- Ühistranspordi maakondlikul korraldamisel ja liinigraafikute kinnitamisel lähtuda planeeringuga välja selgitatud ühistranspordi sageduse vajadustest erinevates kantides.
- Ühistranspordi maakondlikul korraldamisel ja liinigraafikute kinnitamisel arvestada raudteeliiklusega ning inimeste „etteveo“ võimalusega rongile.
- Bussiliinide mittetasuvuse juhtudel eelistada bussiliini sulgemisele liinigraafikute korrastamist ja nende optimeerimist vastavalt kohalike elanike vajadustele.
- Teenuste kättesaadavuse parandamiseks ühistranspordiga parandada teedevõrgu olukorda ja muuta teed, millel liigub ühistransport, tolmuvabaks.
- Maavalitsuse, omavalitsuste ja ühistransporditeenust pakkuvate firmadega koostöös töötada välja süsteem ühistranspordi osas piletitulude kontrollimiseks – jätkata kaamerate paigaldamist või luua piletikontrolöride süsteem.

Ühistranspordi olemasolevate liinigraafikutega (väljumised maakonna- ja vallakeskustest) ja vastava plaanimaterjaliga, sh ka koolibusside olemasolevad marsruudid saab tutvuda teemaplaneeringu lisan 5. Planeeritavad tolmuvaba kattega teelõigud on kantud planeeringu koondkaardile ja Rapla maakonna riigimaanteede teekatete kaardile.

## 4. Ettepanekud

### 4.1. Ettepanek muuta kehtivaid norme

#### Perearst

- Perearstide leidmiseks maapiirkondadesse taastada riiklik suunamise süsteem neile üliõpilastele, kes on omandanud hariduse riigi kulul.

#### Haridusteenus

- Õpetajate leidmiseks maapiirkondadesse taastada riiklik suunamise süsteem neile üliõpilastele, kes on omandanud hariduse riigi kulul.
- Põhikooli säilitamine siduda lapse koolijõudmise ajaga (jalgsi 30 min või jalgsi koos ühistranspordiga 1 tund).
- Algkooli säilitamine siduda lapse koolijõudmise ajaga (jalgsi 20 min või jalgsi koos ühistranspordiga 50 min).

#### Ravimimüük

- Muuta ravimiseadust paindlikumaks ja väljastada ravimimüügiteenuse osutamiseks tegevusluba perearstidele ja pereõdedele vastavalt omandatud kutsele. Ravimimüügiteenuse osutamiseks vajalik eriõpe siduda arstide ja õdede õppeprogrammidega ülikoolis ja meditsiinikoolis.
- Proviisorite leidmiseks maapiirkondadesse taastada riiklik suunamiste süsteem neile üliõpilastele, kes on omandanud hariduse riigi kulul.

#### Ühistransport

- Täiendada "Avaliku kohaliku liiniveo teenindustaseme soovituslikke norme" selliselt, et igast kandist peab saama vallakeskusesse ja tagasi ning maakonnakeskusesse ja tagasi ühistranspordiga vähemalt 2 korda päevas mõistliku väljumisajaga, ka nädalavahetustel.

### 4.2. Ettepanek tagada teenuse kättesaadavus uuel viisil

#### Lastehoid, haridusteenus

- Administreerida ühtselt ühe omavalitsuse piires asuvad lasteaiad ja koolid.
- Lasteaiakohtada vähesuse korral pakkuda lisaks ka lapsehoiuteenust, eeskätt sõimeealiste (alla 3 a lapsed) laste päevahoiu teenusena. Lapsehoiuteenust pakkuvad lapsehoidjad ei pea läbima kogu tavalasteaia õpetajatele mõeldud koolituspaketti, kuid peavad siiski läbima vastava koolituse, andma kutseeksami ja omama kutsetunnistust. Tuleb silmas pidada, et lapsehoiuteenus ei asenda alusharidust, vaid ainult leevendab lasteaiakohtade puudust.

#### Ravimimüük

- Maalistes keskuskantides korraldada ravimimüügi teenuse (retseptiravimid ja käsimüügiravimid) pakkumise võimalus perearsti vastuvõtupunktis ja käsimüügiravimite müügi võimalus bensinijaamades või kauplustes kui sõlmitakse vastav koostööleping (sh nõustamine) apteegiga ja on võimalik kasutada infotelefoni.
- Anda pereõele lisafunktsioon, mille sisuks on korraldada abivajajatele ravimite hankimist apteegist mis tahes transporditeenust kasutades.
- Arendada interneti põhised apteegiteenus, st, et soovija saab tellida temale väljastatud retsepti alusel retseptiravimeid ja käsimüügiravimeid Interneti teel ja need tuuakse koju kätte apteegibussiga või muud uksest ukseni teenust kasutades. Ravimite retsepte väljastada ka digitaalkujul. Patsient peab ise saama valida, kas soovib digitaalset või paber kandjal retsepti.
- Pakkuda uksest ukseni teenust transpordivahendiga, mis täidab tellimusi, asendab autokauplust, apteegi-, posti-, pangabussi vms.

#### Esmatarbekaubad

- Moodustada teenuste ühildamise tulemusena kaupluste juurde polüfunktsionaalsed keskused (näit ühildada kauplus, panga-, postiteenus (frantsiisikontor), ravimimüük, avalik Internetipunkt).



- Kaupluse omanik ise pakub kauba kojutoimetamise teenust.
- Omavalitsus pakub valla transpordiga või kogukonnateenusena vähemalt kord nädalas valla probleemsemate piirkondade elanikele võimalust käia vallakeskuses (vallamajas, poes, perearsti juures, apteegis, kirikus, surnuaial jne.).
- Omavalitsusliidul soetada maakonda polüfunktsionaalne teenindusbuss, mis pakub vajadusel uksest ukseni teenust ja teenindab eelkõige maakonna probleemseid kante. Polüfunktsionaalne teenindusbuss tegutseb põhiliselt kauplusautona, kuid sellega võib ja saab pakkuda ka teisi teenuseid (ravimimüük, panga-, postiteenus, juuksur vms).
- Pakkuda uksest ukseni teenust transpordivahendiga, mis täidab tellimusi, võib asendada autokauplust, apteegibussi, postibussi, pangabussi vms.

### Seltsimaja, rahvamaja

- Seltsielu elavdamiseks ja ruumidele pideva kasutuse tagamiseks koondada seltsi- ja rahvamajadesse palju erinevaid teenuseid (Interneti-punkt, raamatulaenutuspunkt, infopunkt, kogukonnateenuse pakkumise keskus, supiköök, päevakeskus, kino, huviringid jms).

### Postiteenus

- Kauplustes, bensiinijaamades, külaraamatukogudes vms. arendada välja *frantsiisikontorid*.
- Postkontori või frantsiisikontori puudumisel tagada teenuse osutamine *motokandena*, mida osutab kirjakandja kojukande ajal kliendi kodus.
- Pakkuda uksest ukseni teenust transpordivahendiga, mis täidab kliendi tellimusi, asendab autokauplust, apteegi-, posti-, pangabussi vms.

### Ühistransport

- Raudteeäärsetes kantides arvestada ühistranspordi liinigraafikute väljatöötamisel ka rongiliiklusega.
- Võimalusel tagada „ettevedu“ rongile kantidest, mida raudtee ei läbi.
- Võimalusel parandada ühistranspordiühendust ümberistumisega ühelt transpordivahendilt teisele ja tagada ka nii kohalike kui kaugliinibusside peatused niisugustes strateegiliselt olulistest sõlmpunktides.
- Maalistes kantides parandada ühistranspordiühendust valla transpordiga, hoides õpilasliini vajadusel osalise graafikuga käigus ka koolivaheaegadel ja suvekuudel.
- Võimalusel korraldada õpilaste vedu koolist koju mitme omavalitsuse peale ühiselt.
- Eriti probleemsetes ja väikese rahvaarvuga kantides pakkuda täiendavalt ühistransporditeenust kogukonnateenusena.
- Ühistranspordiliinidel kaaluda piletikontrolöride süsteemi loomist, mis on vajalik piletimüügist laekuvate tegelike tulude väljaselgitamiseks. Teenust võiks pakkuda näiteks turvateenust pakkuv firma või munitsipaalpolitsei.
- Teise variandina piletimüügi kontrolliks tuleks jätkata kaamerate paigaldamist ühistranspordivahenditesse.
- Maakonnasisesele ühistranspordile tekitada lisafunktsioon – ettetellimisel tuuakse mõistliku tasu eest ühistranspordiga esmatasandi teenused (post, ravimid, jm kaubad) koju kätte, st bussipeatusesse.
- Teenuse kättesaadavuse aja lühendamiseks parandada teede olukorda ja viia teed mustkatte alla esmajärjekorras just nendel teelõikudel, mida kasutab ühistransport ja/või, mida kasutatakse kandiseseselt või kandis puuduvate teenuste tagamiseks omavalitsuse transpordiga.

Kõikide loetletud teenuste kättesaadavust maalistes ja eriti ääremaa kantides on võimalik parandada uuel moel, toetades ja asendades välja kogukonnateenuse. *Kogukonnateenus* on mittemateriaalne väärtus, mis aitab kaasa kogukonna arengule ja töökohtade loomisele piirkonnas. Kogukonnateenuse pakkuja võib olla nii ettevõtja kui mittetulundusühing (külaseltsid). Kogukonnateenused võivad tihti olla sotsiaalse iseloomuga (külaraamatukogu/laenutuspunkt, i-punkt, AIP, lapsehoid, supiköök, külasaun, transporditeenus poodi, arstile, vallakeskusesse, kultuurikeskusesse, sportima, uksest ukseni teenus jne). Kogukonnateenust pakuvad tavaliselt külaseltsid, kes kasutavad kohapealseid ressursse ning seltsile omast paindlikkust, suutes mitut teenust pakkuda ettevõtjast odavamalt ja sihtgruppi arvestavamalt. Kogukonnateenust võib ja saab osutada seltsimajas. Tegevust võib toetada kohalik omavalitsus läbi tegevustoetuse või

kogukonnateenusena. Teenuse arendamisega tegeleb Eesti külaliikumine "Kodukant" ja seda teenust juba rakendatakse edukalt paljudes Eestimaa omavalitsustes.

### **4.3. Ettepanek toetada teatud tüüpi teenuste tagamist**

#### **Lastehoid**

- Lasteaia puudumisel või lasteaiakohtade nappimisel kandis toetada avaliku sektori lapsehoiuteenust pakkujaid koolituse, ruumide rendi, sisustamise ja hooldamise osas.
- Toetada avaliku sektori lapsehoiuteenuse kasutajaid samadel põhimõtetel kui teenuse kasutamist lasteaiast (kohamaksu soodustused).

#### **Haridusteenus**

- Kaaluda halva haridusteenuse kättesaadavusega piirkondades kooli säilitamise eesmärgil koolile lisafunktsioonide leidmist (näiteks õpilaskodu toimetulekuraskustega perede lastele vms). Samas tuleb arvestada, et lisafunktsioonid toovad kaasa ka lisakulusid.

#### **Seltsimaja**

- Avalikul sektoril toetada seltsimajade ehitamist ja renoveerimist üldse, ja eelisjärjekorras halva teenuse kättesaadavusega kantides, st kantides, kus seltsimajad üldse puuduvad.

#### **Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele**

- Avalikul sektoril toetada vanuritele ja puuetega inimestele mõeldud päevakeskuste rajamist üleüldse ja eriti just piirkondades, kus on võimalik neid välja arendada olemasolevate sotsiaalhoolekandetasutuste baasil suurema keskusena.
- Loomaks vanuritele ja puudega inimestele heaolu ja turvatunnet, tuleb luua riiklikul tasandil koostöös kohalike omavalitsustega kompleksne sotsiaalhoolekande süsteem, mis hõlmaks ka vanurite ja puudega inimeste huvitegevuse ja nõustamise endaga hakkama saamiseks. Vastavad päevakeskused võiksid tekkida eelkõige olemasolevate hoolekandetasutuste ja üldhooldekodude juurde ja neid peavad saama kasutada kõik sihtgrupi esindajad, mitte ainult vastavate sotsiaalasutuste hoolealused.
- Kantides, kus sellised hoolekandetasutused puuduvad, tuleb teenuse tagamiseks leida ruumid mõnes muus sotsiaalteenus pakkuvas hoones, näiteks koolimajade või lasteaiade vabanenud ruumides või seltsimajas. Päevakeskus vanuritele ja puuetega inimestele ei sobi üldjuhul noortekeskuse lähedusse või samasse hoonesse.

#### **Esmatarbekaubad**

Avaliku sektori poolt toetada väikesi maapoode üldse ja eelisjärjekorras just halva teenuse kättesaadavusega kantides.

Toetada eelisjärjekorras maapoode just nendes halva kättesaadavusega kantides, kus maapoodi on suudetud kombineerida erinevate teenuste osutamine.

- Toetada just neid omavalitsusi või ettevõtjaid, kes pakuvad teenust ääremaa kantides ja erandolukorras olevates kantides kauplusautoga.

#### **Avalik Internet**

- Toetada avalike Interneti-punktide rajamist ja sisustamist ennekõike halva Interneti kättesaadavusega piirkondades ja eelisjärjekorras just nendes kantides, kus kodanike algatus on olemas, kuid kus need hetkel puuduvad.
- Avaliku Interneti-punkti loomine kanti ei ole eesmärk omaette, vaid arvestades tehnoloogia kiiret arengut on elementaarne, et need on olemas vallamajas, koolides, raamatukogudes ja seltsimajades.

#### **Ühistransport**

- Toetada just neid ühistranspordi parandamise lahendusvariante, kus teenust tagatakse tehniliselt uuel viisil (valla transport, linnaliini pikendamine linnalähedastesse kantidesse, erinevate transpordiliikide koostoitimine, ühistransport kogukonnateenusena vms).
- Toetada just neid ettevõtjaid, ettevõtteid ja omavalitsusi, kes pakuvad ühistranspordi teenust ääremaa kantides ja erandolukorras olevates kantides.

#### 4.4. Ettepanek muuta finantsmehhanismi

##### Lastehoid

- Avalikul sektoril toetada lapsehoiuteenuse pakkujaid sama rahastamisskeemi alusel kui lasteaedasadid.
- Erivajadustega lasteaiaaalistele lastele luua eraldi rahastamisskeem.
- Lasteaialapse kohamaksu suurus mitte siduda lapsevanemate elukohaga.

##### Haridusteenus

- Probleemsetes kantides asuvate maakoolide õpetajatele luua sotsiaalsete tagatiste süsteem (õppelaenu kustutamine, eluaseme soetamise soodustused vms).
- Väikekoolide püsima jäämiseks on otstarbekas, et koolide rahastamine ei toimu pearahasüsteemi vaid klassipõhise rahastamissüsteemi alusel või vastavalt oludele süsteeme kombineerides.
- Muuta koolide rahastamissüsteemi, jättes maavanemale õiguse ja vahendid kohalikul tasandil täiendavate toetuste tegemiseks (näiteks transporditoetus).
- Erivajadustega lastele luua eraldi rahastamisskeem.

##### Perearst

- Probleemsetes kantides praksist pidavatele perearstidele luua sotsiaalsete tagatiste (õppelaenu kustutamine, eluaseme soetamise soodustused vms) ja lisatasude maksmist süsteem.
- Riiklikest rahastamisprogrammidest finantseerida nii perearste kui kohalikke omavalitsusi perearstipraksise pidamisel (ruumide väljaehitamine, renoveerimine, inventari soetamine jms).
- Maaliste kantide perearsti vastuvõtupunktides töötavate pereõdede palgaraha oluline osa tuleb riigieelarvest ja ravimimüügiteenuse osutamise tuludest.

##### Ravimimüük

- Probleemseid kante teenindavate apteekide proviisoritele (va maakonnakeskuses tegutsevad) luua sotsiaalsete tagatiste süsteem (õppelaenu kustutamine, eluaseme soetamise soodustused vms).

##### Esmatarbekaubad

- Võimaldada lisaks omavalitsustele ja mittetulundusühendustele ka erasektoril taotleda rahastamist (mõistliku omafinantseeringuga) riiklikest abiprogrammidest juhul, kui erasektor osutab esmatasanditeenust (esmatarbekaupade müük, postiteenuse-, ravimimüügiteenuse osutamine, transporditeenuse osutamine – kauplusauto, uksest ukseni teenus vms).
- Võimaldada toetada projektipõhise rahastamist riiklikest abiprogrammidest multifunktsionaalsete keskuste väljaehitamisel ka juhul, kui multifunktsionaalne keskus on eraomandis või multifunktsionaalset keskust kavandatakse rajada kaasomandis olevasse hoonesse, mille üks osa on eraomandis. Eraomandis olevat osa arvestada osaliselt kaasfinantseeringuna.

##### Ühistransport

- Korrigeerida maakonnaliinide doteerimise süsteemi (nii kilomeetri hind kui dotatsiooni %). Käsitleda ühistransporditeenuse pakkujaid sotsiaalteenusena, st teenusena, mille toimimine ei ole sõltuvuses selle äratasuvusest ja suurendada riikliku dotatsiooni osakaalu.
- Doteerida kohaliku omavalitsuse korraldatavat õpilasliini sarnaselt maakonnaliinidega või arvata kohaliku omavalitsuse korraldatavad bussiliinid maakonnaliinide hulka.
- Luua õpilasliinidel piletisüsteem (va lasteaialaste ja õpilaste jaoks), et väiksema täituvusega liine saaksid kasutada ka teised sihtgrupid.
- Leida võimalused kohalike omavalitsuste täiendavaks rahastamiseks, et muuta tolmuwabaks kohalikud teed, millel liigub ühistransport.

## 4.5. Ettepanek teenuste säilitamiseks

### Kõik esmatasandi- ja tugiteenused

- Säilitada kõik olemasolevad sotsiaalse infrastruktuuri esmatasandi- ja tugiteenused kantides, mis on nende teenuste osas teeninduskeskusteks teistele kantidele osaliselt juba praegu ja prognoositavalt ka kuni aastani 2015: Märjamaa, Kivi-Vigala, Käru, Kohila, Rapla, Juuru, Järvakandi, Kehtna, Kaiu kant (vt planeeringu koondkaart).

### Lastehoid

- Säilitada lastehoiuteenuse (antud juhul – alushariduse) osutamine igas omavalitsuses vähemalt ühes lasteasutuses, sest see tagab inimeste kodukohta elama jäämise. Kodukohta lähistel asuv lasteaed kasvatab lapsed iseseisvamaks ja annab vanematele nii ajalise kui materiaalse kokkuhoiu laste edasi-tagasi transportimise arvelt. Kui laste arv väheneb sedavõrd, et tuleb lasteaed lähiajal sulgeda, on mõistlik pakkuda kohapeal lapsehoiuteenust või korraldada transport lähimasse lasteasutusse, kus on vabu kohti. Lapsehoiuteenust ei ole mõistlik pakkuda koolieelikutele ehk aasta enne lapse kooli minekut.

### Alg- ja põhiharidus

- Säilitada alg- ja põhihariduse teenuse pakkumine igas omavalitsuses vähemalt ühes koolis, sest see tagab inimeste kodukohta elama jäämise. Kui laste arv väheneb sedavõrd, et tuleb põhikool lähiajal sulgeda, on otstarbekas mõelda koolide ja ka omavalitsuste ühendamisele.

### Perearstiteenus

- Säilitada perearstiteenuse osutamine igas omavalitsuses (vähemalt 1 perearsti vastuvõtupunkt).

### Üldkeskharidus

- Säilitada üldkeskhariduse teenuse osutamine vähemasti Raplas, Märjamaal ja Kohilas.

### Spordirajatised

- Säilitada ja renoveerida olemasolevad spordirajatised.
- Kindlustada spordiväljakute, -saalide ja lihtsamate sportimispaikadega kõik üldharidus- ja ametikoolid.

## 4.6. Ettepanek regionaalprogrammide algatamiseks

- Ühistranspordi osas toimiva võrgustiku loomise ja toetamise programm (kaasata igat liiki ühistranspordi teenuse pakkujad – riik, omavalitsus, erasektor ja mittetulundusühingud).
- Hajaasustuses kasutusest välja langenud hoonete taaskasutuselevõtu programm (tühjaks jäänud hoonetele uute funktsioonide leidmine või siis lammutamine).
- Maapiirkondades tegutsevate kvalifitseeritud spetsialistide toetamise programm (perearstid, proviisorid, õpetajad jms).
- Multifunktsionaalsete teenuste (keskused, teenindusbussid ja uksest ukseni teenuse pakkumise toetamise programm (kaasata igat liiki teenuse pakkujad – riik, omavalitsus, erasektor ja mittetulundusühingud).
- Töötute ja puudega inimeste tööhõive ja sotsiaalse kaasatuse programm.

## 5. Planeeringu elluviimine

- Planeeringuga on tehtud ettepanekud kehtivate seaduste, normatiivaktide ja olemasolevate planeeringute muutmiseks, täiendamiseks ja täpsustamiseks.
- Planeering on territoriaalne alusdokument ametkondadele – ministeeriumid, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (EAS), Põllumajandusregistrite ja Informatsiooni Amet (PRIA), Rapla Maavalitsus, Raplamaa omavalitsused, maakondlik arenduskeskus (MAK) jms.
- Planeeringut rakendatakse planeeritavate teenuste kättesaadavuse korraldamisel maakonnas, sh ka riiklike teehoiukavade koostamisel.
- Ühistranspordi korralduslikud meetmed töötatakse välja eraldi teemaplaneeringu probleemkaardistuse alusel.
- Kasutades ära ühe sisendina teemaplaneeringut, koostatakse eraldi maakonnaplaneeringu kergliiklusteede teemaplaneering.
- Planeering on analüütiline tugi omavalitsustele planeeringute ja arengudokumentide koostamisel ning tegevuste kavandamisel, sh ka sotsiaalse infrastruktuuri teenuseid osutavate eraettevõtjate tähelepanu juhtimine (suunamine ja nõustamine) planeeringuga väljaselgitatud vajadustele.
- Planeering on aluseks riiklike ja maakondlike programmide meetmete kavandamisele ja rakendamisele.
- Sotsiaalse infrastruktuuri teenuseid ja objekte käsitlevate projektide hindamisel lähtutakse planeeringuga kokkulepitust.
- Sotsiaalse infrastruktuuri teenuseid ja objekte käsitlevad projektid järgivad planeeringut (investeeritakse planeeritud kantidesse ja teenuse tagamise viisidesse).
- Planeering annab argumenteeritud alused eelarvevahendite taotlemiseks, Euroopa Liidu või Eesti-sisestesse programmidesse projektide kirjutamiseks, sotsiaalteenuseid pakkuvate teenindusasutuse avamiseks või sulgemiseks.

## 6. Planeeringu monitooring

- Maavanem vaatab hiljemalt nelja kuu jooksul pärast Riigikogu korralisi valimisi kehtestatud planeeringu üle ning esitab ülevaatamise tulemused regionaalministrile. Ülevaatamisega selgitatakse:
  - planeeringukohase arengu tulemused ja planeeringu edasise elluviimise võimalused;
  - uue planeeringu koostamise vajadus;
  - planeeringu elluviimisel ilmnunud olulised mõjud majanduslikule, sotsiaalsele, kultuurilisele ja looduskeskkonnale ning oluliste negatiivsete mõjude vähendamise tingimused;
  - muud planeeringu elluviimisega seotud küsimused.
- Jooksvat planeeringu elluviimise monitooringut teostavad maavalitsuse kõik osakonnad, kes planeeringuga planeeritavate tegevuste üle järelevalvet teostavad. Kord aastas esitatakse maavanemale ülevaade tehtust.

## 7. Kasutatud kirjandus

- Lahendusvariantide väljatöötamine, teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur. Jaak Kliimask, 2007;
- Metoodilised soovitusel teemaplaneeringu Maakonna sotsiaalne infrastruktuur koostamiseks. Siseministerium planeeringute osakond, 2005;
- Sotsiaalse infrastruktuuri hindamine Eesti maa-asulates. Soovituslik juhendmaterjal. Jaak Kliimask, Garri Raagmaa, 2004;
- Kantide rahvastikusuundumuste analüüs, teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur. Jaak Kliimask, 2005;
- Kantide tüpologia, teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur. Jaak Kliimask, 2006;
- Probleemsete kantide ja teenuste määramine, teemaplaneering Maakonna sotsiaalne infrastruktuur. Jaak Kliimask, 2006;
- Maakonnaplaneeringu teemaplaneeringu Maakonna sotsiaalne infrastruktuur lähteseisukohad. Jüri Lass, 2005;
- Koduleheküljed:
  - <http://www.stat.ee/>
  - <http://www.bussireisid.ee/>
  - <http://ytra.visio.ee/>
  - <http://www.post.ee/>
  - <http://www.raplamv.ee/atp>
  - <http://www.raplamaa.ee/>
  - <http://www.kodukant.ee/>

**LISA 2****Raplamaa kandidid****JUURU VALD**

JUURU  
Atla k.  
Juuru al.-k  
Mahtra k.  
Maidla k.  
Orguse k.

HÄRGLA  
Härgla k.  
Lõiuse k.  
Pirgu k.  
Vankse k.

JÄRLEPA  
Jaluse k.  
Järlepa k.

**JÄRVAKANDI VALD**

JÄRVAKANDI  
Ahekõnnu k.  
Järvakandi alev  
Nõlva k.  
Selja k.

**KAIU VALD**

KAIU  
Kaiu al.-k  
Karitsa k.  
Kasvandu k.  
Põlliku k.  
Tolla k.  
Toomja k.  
Vana-Kaiu k.

KUIMETSA  
Kuimetsa k.  
Oblu k.  
Tamsi k.  
Vaopere k.

VAHASTU  
Suurekivi k.  
Vahastu k.

**KEHTNA VALD**

EIDAPERE  
Eidapere al.-k  
Ellamaa k.  
Kenni k.  
Mukri k.  
Reonda k.  
Saarepõllu k.

LOKUTA  
Haakla k.  
Koogiste k.  
Kõrbja k.  
Lokuta k.

INGLISTE  
Hõreda k.  
Ingliste k.  
Lau k.

KEAVA  
Keava al.-k  
Kehtna-Nurme k.  
Koogimäe k.  
Linnaaluste k.  
Põrsaku k.

KEHTNA  
Hiie k.  
Kalbu k.  
Kehtna al.-k  
Käbiküla k.  
Kärpla k.  
Laeste k.  
Lellapere k.  
Lellapere-Nurme k.  
Metsääre k.  
Nadalama k.  
Ohekatku k.  
Rõue k.  
Sooaluste k.  
Vastja k.

LELLE  
Kastna k.  
Lalli k.  
Lelle al.-k  
Palasi k.  
Paluküla k.  
Põllu k.

VALTU  
Hertu k.  
Kaerepere al.-k  
Kaerepere k.  
Kumma k.  
Saksa k.  
Saunaküla k.  
Valtu-Nurme k.

**KOHILA VALD**

HAGERI  
Aespa k.  
Hageri al.-k  
Hageri k.  
Lümandu k.  
Põikma k.  
Sutlema k.

ADILA-PIHALI  
Adila k.  
Pihali k.

RABIVERE  
Rabivere k.

KOHILA  
Aandu k.  
Kadaka k.  
Kohila alev  
Lohu k.  
Loone k.  
Masti k.  
Mälivere k.  
Pukamäe k.  
Rootsi k.  
Urge k.  
Vilivere k.

SALUTAGUSE  
Angerja k.  
Pahkla k.  
Prillimäe al.-k  
Salutaguse k.

**KÄRU VALD**

KÄDVA  
Kädva k.  
Sonni k.

KÄRU  
Jõeküla k.  
Kõdu k.  
Kändliku k.  
Käru al.-k  
Lauri k.  
Lungu k.

KULLIMAA  
Kullimaa k.

**MÄRJAMAA VALD**

HAIMRE-KASTI  
Alaküla k.  
Altküla k.  
Aruküla k.  
Haimre k.  
Jaaniveski k.  
Kasti k.  
Kunsu k.  
Kõrtsuotsa k.  
Lokuta k.  
Metsääre k.  
Metsküla k.  
Moka k.  
Mõisamaa k.  
Nõmmeotsa k.  
Paaduotsa k.  
Rassiootsa k.  
Suurküla k.

**LAUKNA**  
Laukna k.  
Leevre k.  
Maidla k.  
Sooniste k.  
Soosalu k.

**MÄRJAMAA**  
Kaguvere k.  
Märjamaa alev  
Naistevalla k.  
Orgita k.  
Paeküla k.  
Päädeva k.  
Rangu k.  
Ringuta k.  
Sõmeru k.  
Sõtke k.  
Tolli k.  
Vaimõisa k.

**KONUVERE**  
Jõeääre k.  
Kiilaspere k.  
Konuvere k.  
Sulu k.

**RIIDAKU**  
Kõrvetaguse k.  
Pühatu k.  
Riidaku k.

**SIPA**  
Kohatu k.  
Loodna k.  
Mõraste k.  
Männiku k.  
Sipa k.  
Vilta k.

**TEENUSE**  
Luiste k.  
Teenuse k.  
Urevere k.

**VALGU**  
Aravere k.  
Inda k.  
Kangru k.  
Keskküla k.  
Kilgi k.  
Kirna k.  
Kohtru k. Käriselja k.  
Mäliste k.  
Nurme k.

Nurtu-Nõlva k.  
Nääri k.  
Ojaäärse k.  
Paisumaa k.  
Vana-Nurtu k.  
Vanamõisa k.  
Valgu k.  
Velise k.  
Velise-Nõlva k.  
Velisemõisa k.  
Veski k.  
Võeva k.

**VARBOLA**  
Hiietse k.  
Koluta k.  
Käbiküla k.  
Lestima k.  
Lümandu k.  
Napanurga k.  
Ohukotsu k.  
Pajaka k.  
Purga k.  
Põlli k.  
Risu-Suurküla k.  
Russalu k.  
Varbola k.  
Ülejõe k.

### **RAIKKÜLA VALD**

**JALASE-KOIKSE**  
Jalase k.  
Koikse k.  
**KABALA**  
Loe k.  
Lõpemetsa k.  
Nõmmemetsa k.  
Tamme k.  
Ummaru k.

**PURKU**  
Purku k.  
Põlma k.  
Vahakõnnu k.  
Valli k.

**LIPA**  
Lipa k.  
Lipametsa k.  
Keo k.  
Metsküla k.  
Nõmmküla k.

**RAIKKÜLA**  
Kaigepere k.  
Raela k.  
Raikküla k.

### **RAPLA VALD**

**ALU**  
Alu al.-k  
Alu-Metsküla k.  
Kalevi k.  
Sikeldi k.

**HAGUDI**  
Hagudi al.-k  
Hagudi k.  
Koigi k.  
Kuku k.  
Mõisaaseme k.  
Purila k.  
Rõa k.  
Seli k.  
Seli-Nurme k.  
Äherdi k.

**KODILA**  
Kelba k.  
Kodila k.  
Kodila-Metsküla k.  
Kõrgu k.  
Lipstu k.  
Mällu k.  
Oela k.  
Ohulepa k.  
Palamulla k. Raka k.  
Tapupere k.  
Tõrma k.

**KUUSIKU**  
lira k.  
Kuusiku al.-k  
Kuusiku-Nõmme k.

**RAPLA**  
Aranküla k.  
Juula k.  
Mahlamäe k.  
Nõmme k.  
Oola k.  
Pae k.  
Rapla linn  
Ridaküla k.  
Sulupere k.  
Tuti k.

Uusküla k.  
Valtu k.  
Väljataguse k.  
Ülejõe k.

### **VIGALA VALD**

**KIVI-VIGALA**  
Araste k.  
Jädivere k.  
Kivi-Vigala k.  
Konnapere k.  
Kurevere k.  
Leibre k.  
Manni k.  
Naravere k.  
Pallika k.  
Rääski k.  
Sääla k.  
Vaguja k.

**PÄÄRDU**  
Palase k.  
Päärdu k.

**VANA-VIGALA**  
Avaste k.  
Kausi k.  
Kesu k.  
Kojastu k.  
Läti k.  
Oese k.  
Ojapere k.  
Paljasmaa k.  
Tiduvvere k.  
Tõnumaa k.  
Vana-Vigala k.  
Vanamõisa k.  
Vängla k.



**LISA 6****Teemaplaneeringu "Maakonna sotsiaalne infrastruktuur" mõisted**

*Algharidus (teenus)* – põhihariduse esimene aste.

*Avalik transport (ühistransport)* – kõik transpordiliigid, mille toimimist korraldab kohalik omavalitsus või riik ja mille abil tagatakse teenuse kättesaadavus ka vähemmobiilsele elanikkonnale.

*Erandolukorras olev kant* – eelkõige väikesaared ja need kandidid, mis jäävad tänu geograafilisele eripärale maakonnakeskusest ajalise kriteeriumi järgi liiga kaugemale ja sinna ei ole võimalik ega otstarbekas esmatasanditeenust kavandada.

*Esmatasandi teenused* – teenused, mis peavad olema inimestele igapäevaselt ja võimalikult lihtsalt kättesaadavad, mida kasutatakse perioodiliselt ning milliseid võib tinglikult nimetada tugiteenusteks.

*Frantsiisikontor* – postiteenuse pakkujaga on Eesti Post sõlmitud frantsiisilepingu postiteenuse osuutamiseks

*Kant* – sotsiaalne ja kultuuriline asustuse alkooslus, millel on ühine "meie-tunne". Ala, mida asustab konkreetne kogukond ja mis on neile "oma". Moodustub enamasti mitmest asulast. Kandi moodustavad keskus ja selle ümber koondunud asulad või ka asulate rühm ilma olulise keskusega.

*Kogukond* – inimgrupp, kes asustab kindlat territooriumi ja kus on välja kujunenud kindlad tavaõiguslikud seosed. Kogukonda hoiavad koos ajalugu, sugulussidemed, sarnased huvid, väärtushinnangud, elulaad.

*Kogukonnateenus* – mittemateriaalne väärtus, mis aitab kaasa kogukonna arengule ja töökohtade loomisele piirkonnas. Kogukonnateenuse pakkuja võib olla nii ettevõtja kui mittetulundusühing (külaseltsid). Kogukonnateenused võivad tihti olla sotsiaalse iseloomuga (külaraamatukogu/laenutuspunkt, i-punkt, AIP, lastehoid, supiköök, külasaun, transporditeenus (poodi, arstile, vallakeskusesse, kultuurikeskusesse, sportima) jne). Kogukonnateenust pakuvad tavaliselt külaseltsid, kes kasutavad kohapealseid ressursse ning seltsile omast paindlikkust, suutes mitmeid teenuseid pakkuda ettevõtjast odavamalt ja sihtgruppi arvestavamalt. Kogukonnateenust võib ja saab osutada seltsimajas. Tegevust on võimalik toetada kohaliku omavalitsuse poolt läbi tegevustoetuse või kogukonnateenuse toetuse.

*Kriteerium* – aluskokkulepe kantide ja teenuste probleemse üle otsustamiseks.

*Kultuurikeskus* – suuremas omavalitsuses või maakonnakeskuses tegutsev kultuuriasutus, kus on loodud head võimalused kultuuriteenuse tarbimiseks. Lisaks elanikkonna harrastusliku tegevuse korraldusele on olemas võimalus sisse tuua kutselist kultuuri. Kultuurikeskuse personal koosneb juhatajast, kunstilisest juhust ja abipersonalist. Olemas on lava, eesriie, statsionaarsed tehnilised seadmed, saalis üle 200 istekoha, omab sageli mitut saali või prooviruume.

*Lapsehoid* – sotsiaalteenus (tuleneb Sotsiaalhoolekande seadusest), mida pakuvad tegevusloa alusel tegutsevad lapsehoidjad. Lapsehoiuteenuse osutaja peab tagama lapse hooldamise, arendamise ja turvalisuse. Tegevusloa väljastab maavanem. Lapsehoiuteenus ei paku eesmärgistatud ja sihipärast lapse õpetamist ja kooliks ettevalmistamist. Lapsehoiuteenus pakub lihtsalt laste hoidmist.

*Lastehoid* – käesoleva planeeringu raames käsitletakse selle nimetuse all nii lastesõimede, lasteaedade kui ka litsentseeritud lapsehoidjate poolt pakutavat lapsehoiuteenust. Lastehoiu olulisimaks osaks on alusharidus (tuleneb Eesti Vabariigi haridusseadusest) – teadmiste, oskuste, vilumuste ja käitumisharjumiste kogum, mis loob eeldused edukaks edasijõudmiseks igapäevaelus ja koolis. Alusharidus on hariduse üks tase. Koolieelsed lasteasutused kui õppeasutused (sh lasteaiad ja lastesõimed) pakuvad koolieast noorematele lastele hoidu ja alushariduse omandamist.

*Meede* – lahendusvariant teenuse tagamiseks.

*Motokanne* – postiteenuste osutamine kirjakandja poolt kojukande ajal kliendi kodus, liikudes klientidele teadaolevatel marsruutidel ja kellaaegadel. Külaelanikel on võimalus kutsuda ilma täiendava tasuta postitöötaja koju spetsiaalse kutsekaardi, telefoni ja e-posti teel juhul, kui ta soovib saata postipakki, täht- või väärtkirja, rahakaarti, tellida perioodikat või tasuda makseid.

*Polüfunktsionaalne teenindusasutus* – erinevad teenused on liidetud ühtsesse organisatsiooni.

*Põhiharidus (teenus)* – põhihariduse teine ja kolmas aste.

*Päevakeskus eakatele ja puuetega inimestele* – päevase tegevuse tagatus kahele sihtgrupile: eakatele ja puuetega inimestele.

*Rahvamaja* – kultuuriasutus, mis omab palgalist juhti, kes koordineerib majas tegutsevate ringide tööd ning teeb koostööd lähipiirkonnas asuvate seltsimajadega. Olemas on minimaalsed võimalused kultuuriteenuse tarbimiseks. Olemas on lava ja saal, istekohtadega 100-200, üldjuhul puudub statsionaarne valgus- ja helitehnika.

*Sakraalteenus* – kirikute ja koguduste pakutavad teenused, mis on seotud usuliste tööspidamisega.

*Seltsimaja e kogukonnakeskus* – kogukonna kokkusaamise koht ühistegevuse eesmärgil. Lisaks seltsielu korraldamisele on oluliseks eesmärgiks ka külaelu arendamine. Puudub palgaline tegevjuht. Seltsimaja võib asuda raamatukogu, muuseumi, alg- või põhikooli, lasteaia või muus hoones. Seltsimaja haldajaks on üldjuhul mittetulundusühing ning toimib kogukonna omaalgatuslikul põhimõttel.

*Spordiväljak* – määratlemata pikkusega ringrajaga ja erinevate kergejõustikualade harjutuspaikadega spordirajatis.

*(Lihtsamad) sportimispaigad* – kergejõustiku harjutuspaigad (60 m või 100 m sirge, kaugushüppepaik, heite- või tõukering jne), rularada, jalgrattarajad, pallimänguplatsid, terviserajad, valgustatud jooksu- ja suusarajad jne.

*(Täismõõtmeline) staadion* – spordirajatis, kus on 400 m ringrada vähemalt 6 rajaga ja 100 m sirge vähemalt 8 rajaga. Staadionil või selle kõrval peab olema ka spordiväljak.

*Ujula* – vähemalt 25 m pikkuse basseini spordirajatis.

*Võimla* – vähemalt 36 m pikkune spordisaal.

# RAPLA MAAKONNA KANDID

1 : 530 000

SKEEM 1

-  Valla piir
-  Kandi piir







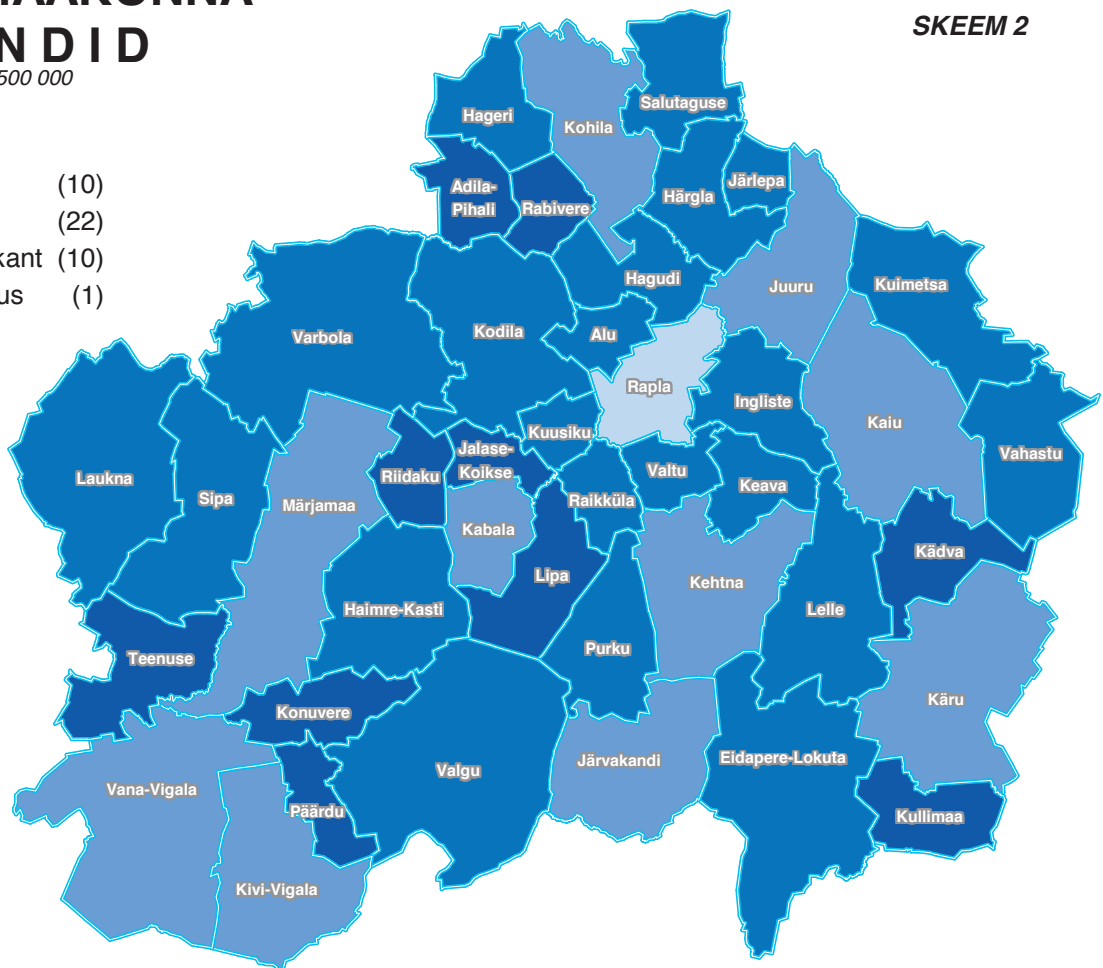
# RAPLA MAAKONNA KANDID

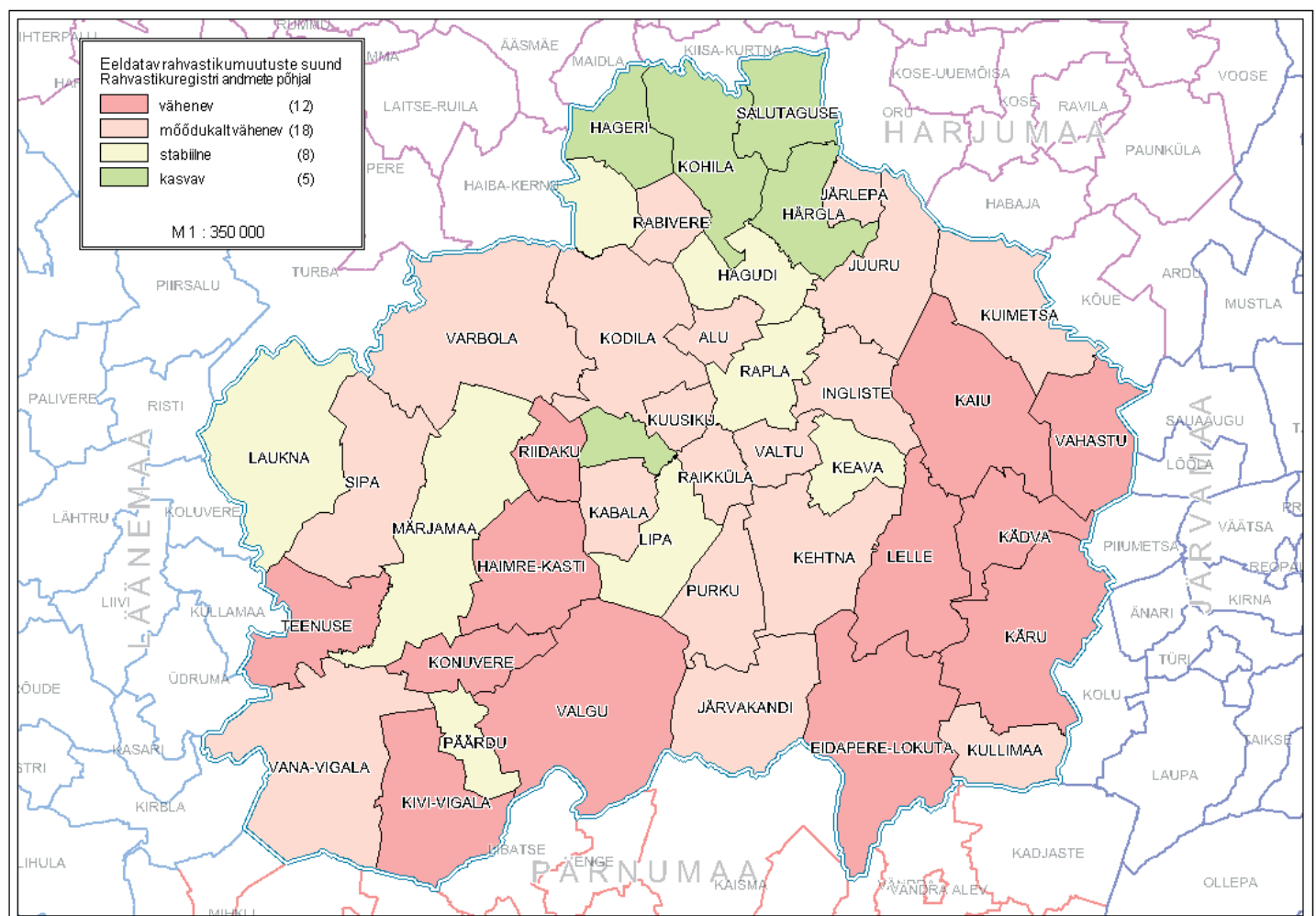
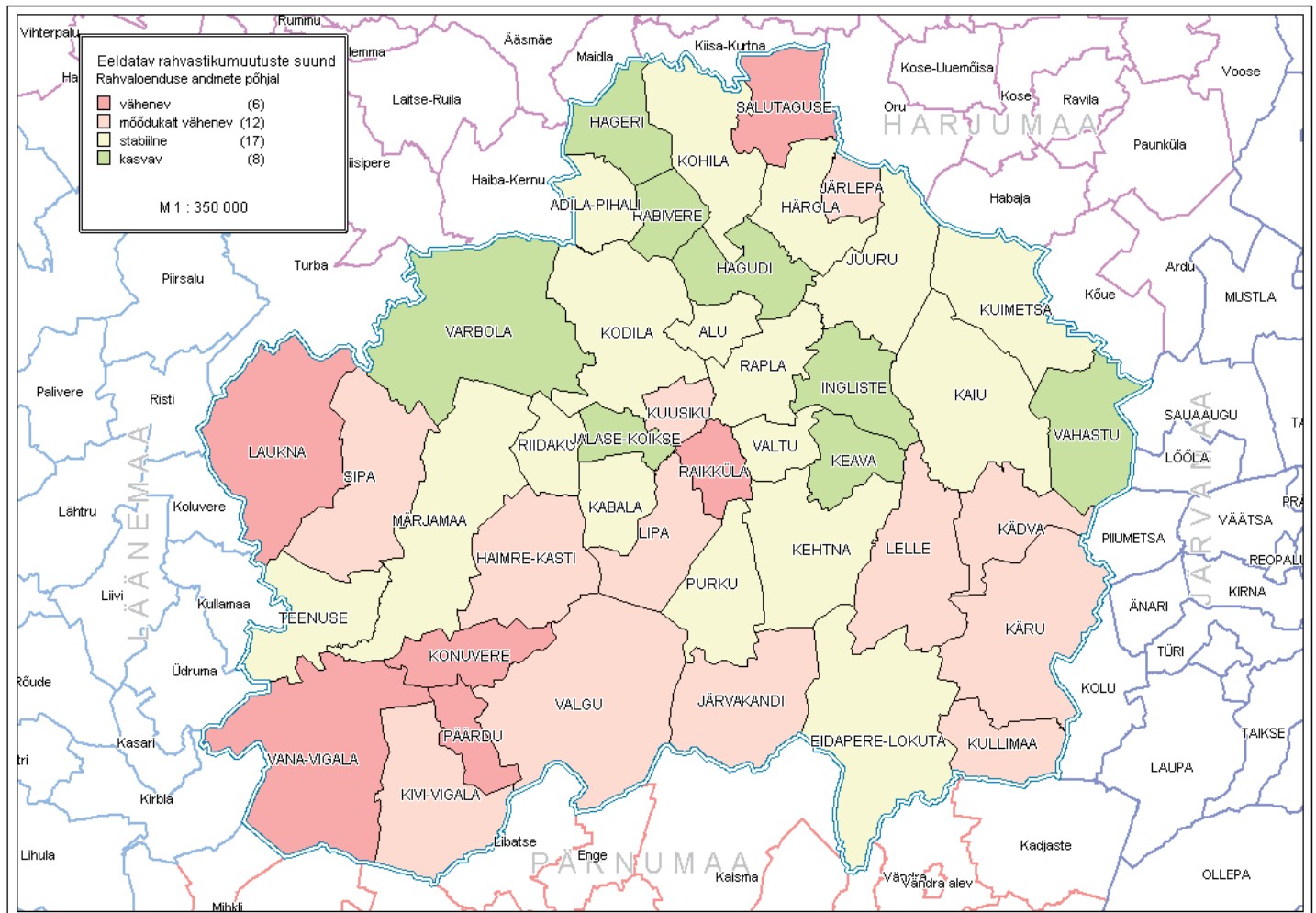
1 : 500 000

SKEEM 2

## Kantide tüübid

-  Ääremaa kant (10)
-  Maaline kant (22)
-  Maaline keskuskant (10)
-  Linn ja lähiümborus (1)



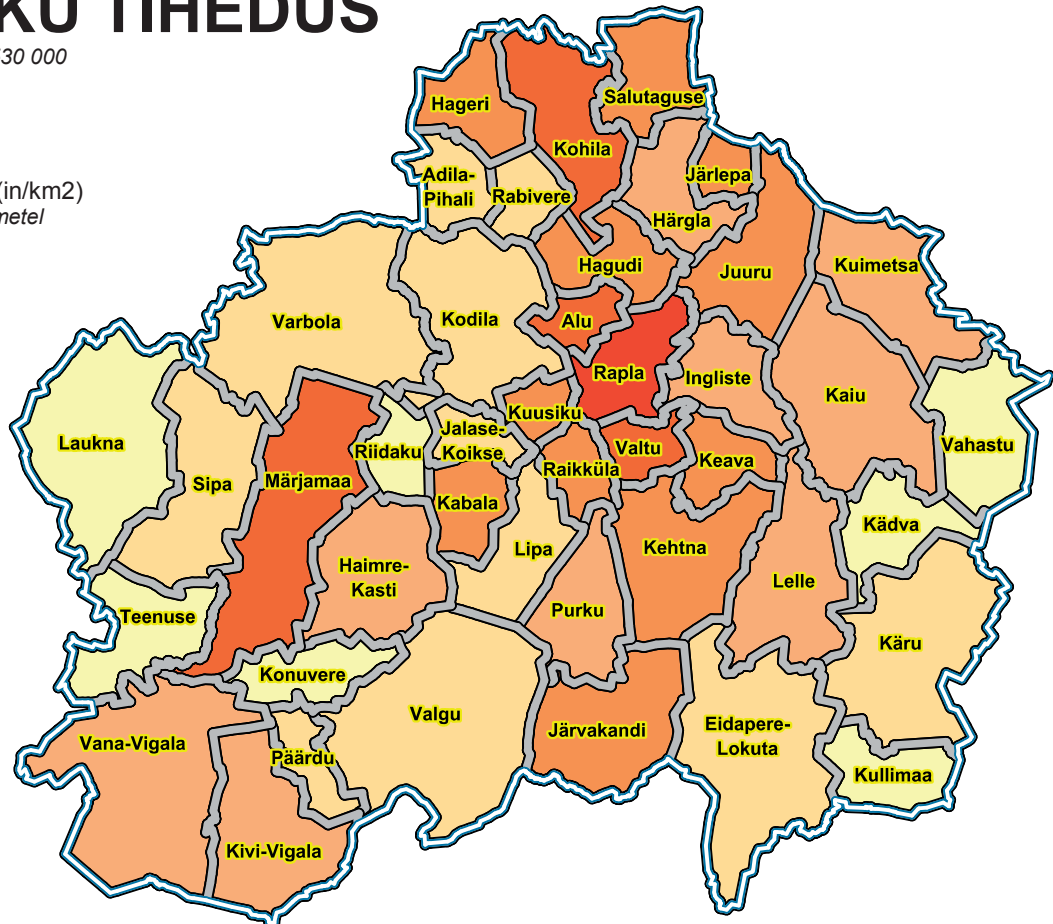
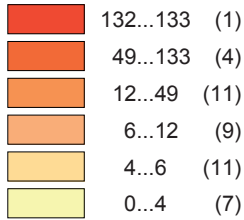


# RAHVASTIKU TIHEDUS

1 : 530 000

JOONIS 3

Rahvastiku tihedus kantides (in/km<sup>2</sup>)  
2000. aasta rahvaloenduse andmetel

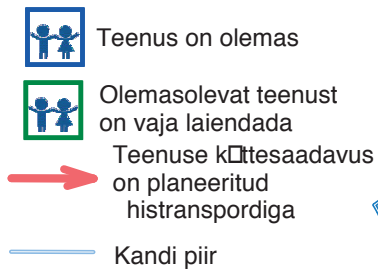


JOONIS 4

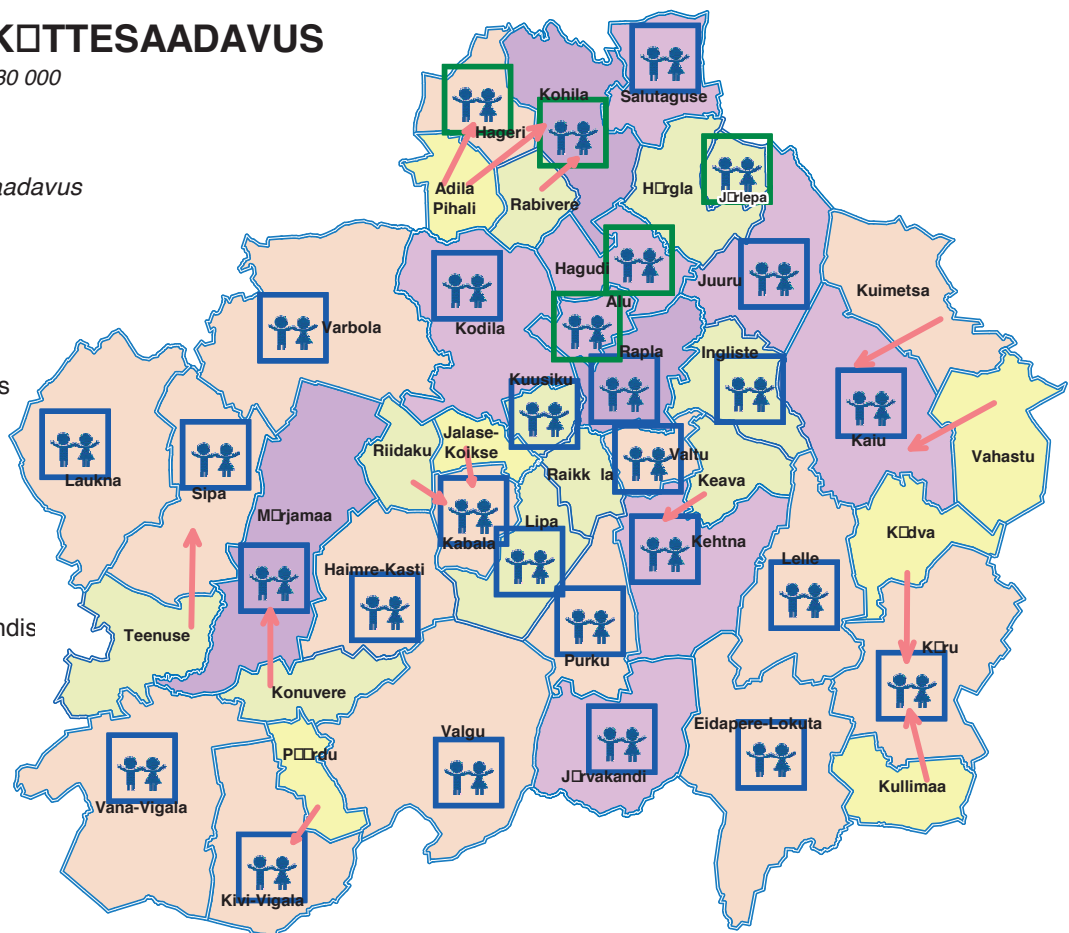
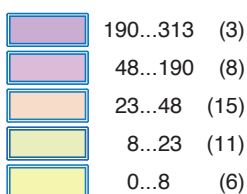
# ALUSHARIDUSE KÕTTESAADAVUS

1 : 530 000

Alushariduse teenuse kättesaadavus







2015. a eeldatav laste arv kandis  
2 kuni 6 aastased








# ALGHARIDUSE KÄTTESAADAVUS

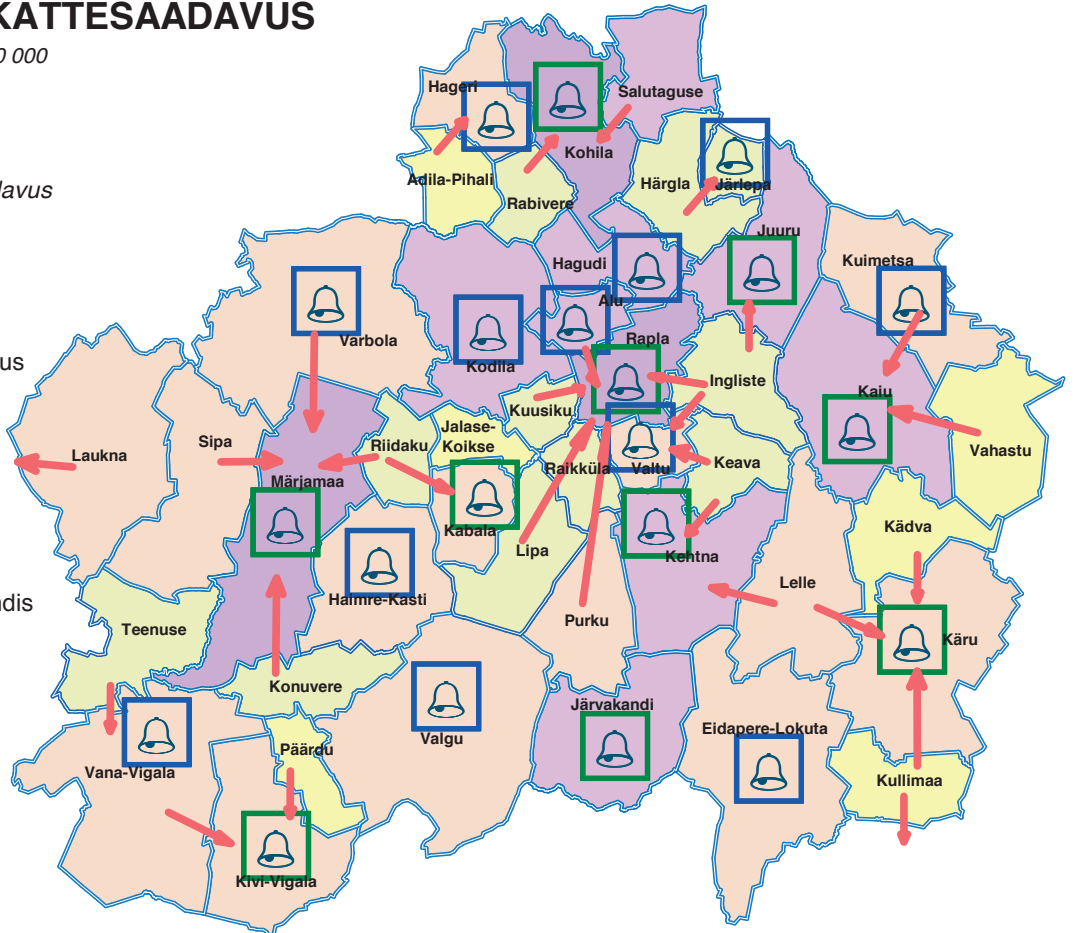
1 : 520 000

Alghariduse teenuse kättesaadavus

-  Tõenäoliselt säilib
-  Igal juhul säilitada
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir

2015. a eeldatav laste arv kandis 7 kuni 9 aastased






	114...188	(3)
	29...114	(8)
	14...29	(15)
	5...14	(11)
	0...5	(6)








# PÕHIHARIDUSE KÄTTESAADAVUS

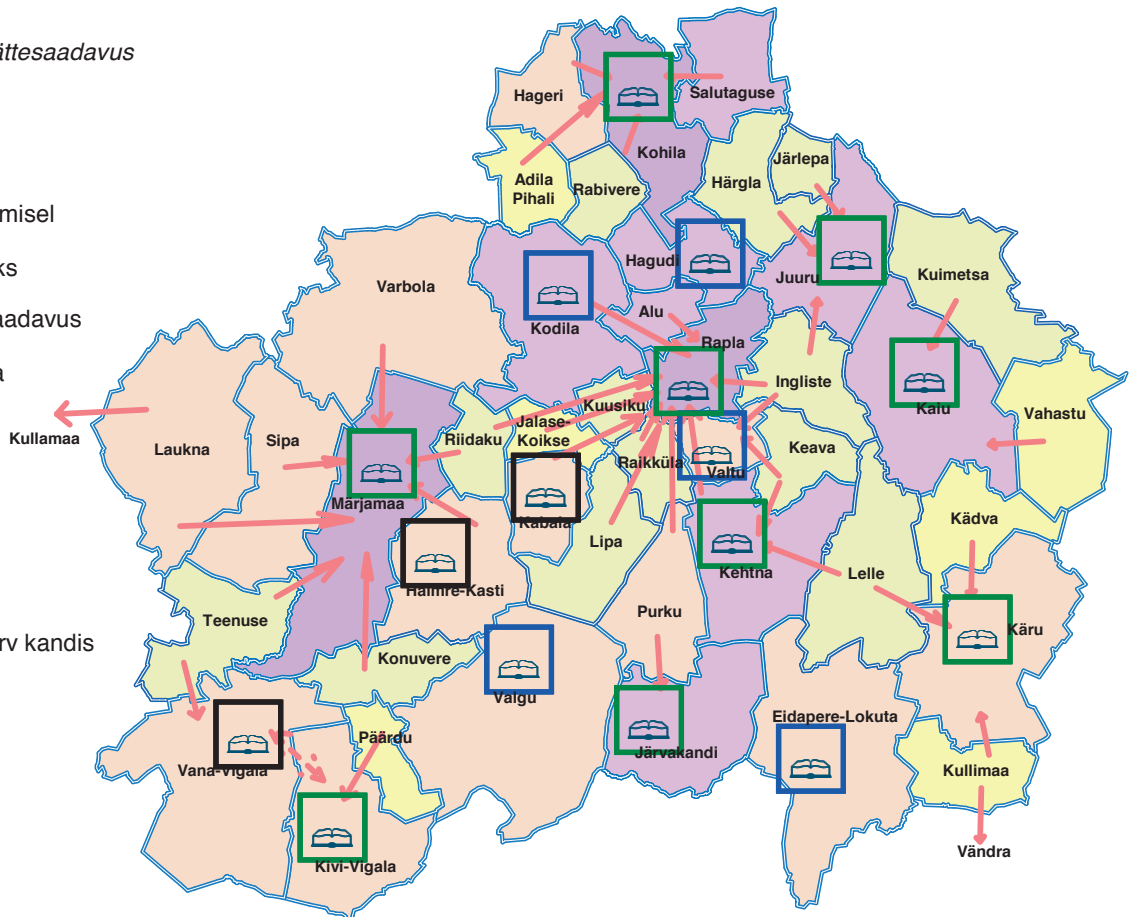
1 : 530 000

Põhihariduse teenuse kättesaadavus

-  Tõenäoliselt säilib
-  Igal juhul säilitada
-  Laste arvu vähenemisel võidakse sulgeda või muuta algkooliks
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir






2015. a eeldatav laste arv kandis 10 kuni 15 aastased

	228...375	(3)
	57...228	(8)
	30...57	(13)
	9...30	(13)
	0...9	(6)








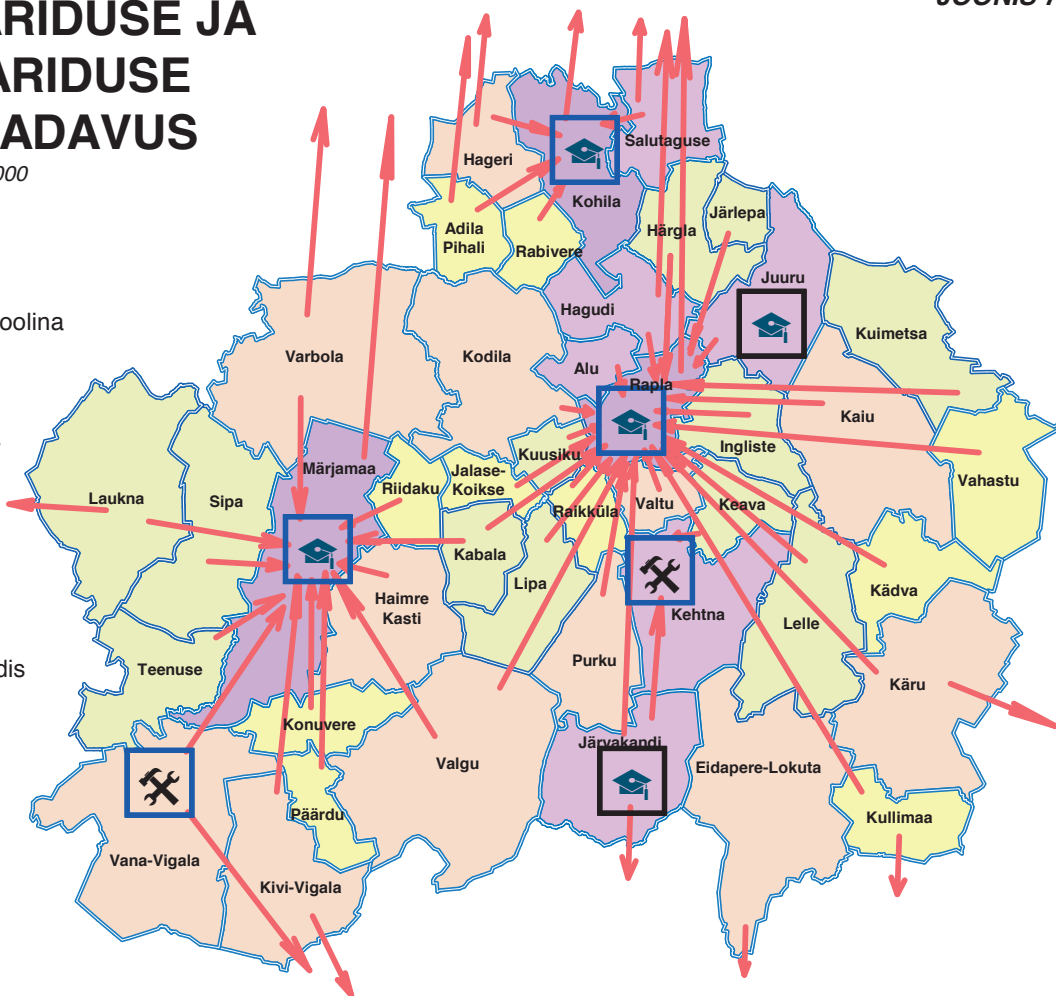
# ÜLDKESKHARIDUSE JA KUTSEHARIDUSE KÄTTESAADAVUS

1 : 530 000

-  Igal juhul säilitada
-  Säilitada vähemalt põhikoolina
-  Kutseharidus
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir

2015. a eeldatav laste arv kandis 16 kuni 18 aastased





	113...196	(3)
	34...113	(6)
	19...34	(12)
	8...19	(12)
	1...8	(10)








# PEREARSTITEENUSE KÄTTESAADAVUS

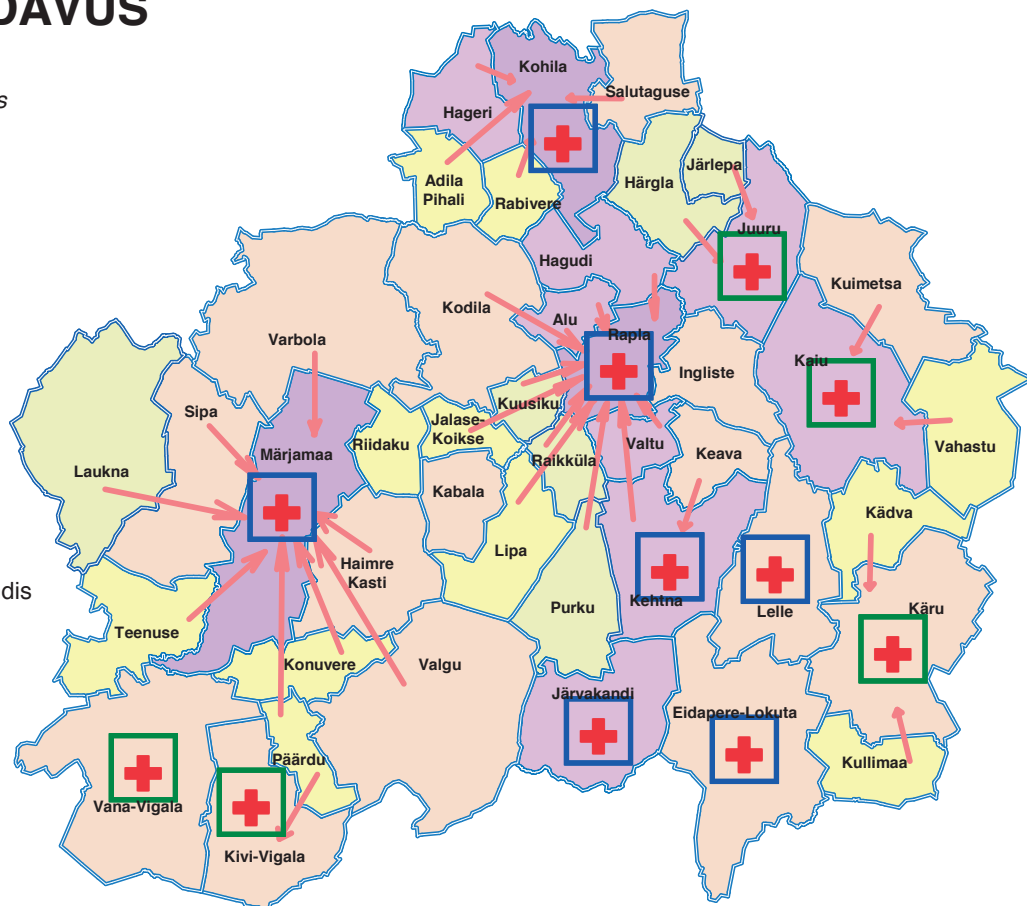
1 : 530 000

Perearstiteenuse kättesaadavus

-  Perearstiteenus olemas
-  Perearstiteenuse kättesaadavusega on probleeme
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir

2015. a eeldatav elanike arv kandis





	3 890...6 350	(3)
	880...3 890	(8)
	460...880	(15)
	220...460	(6)
	10...220	(11)








# RAVIMIMÜÜGI TEENUSE KÄTTESAADAVUS

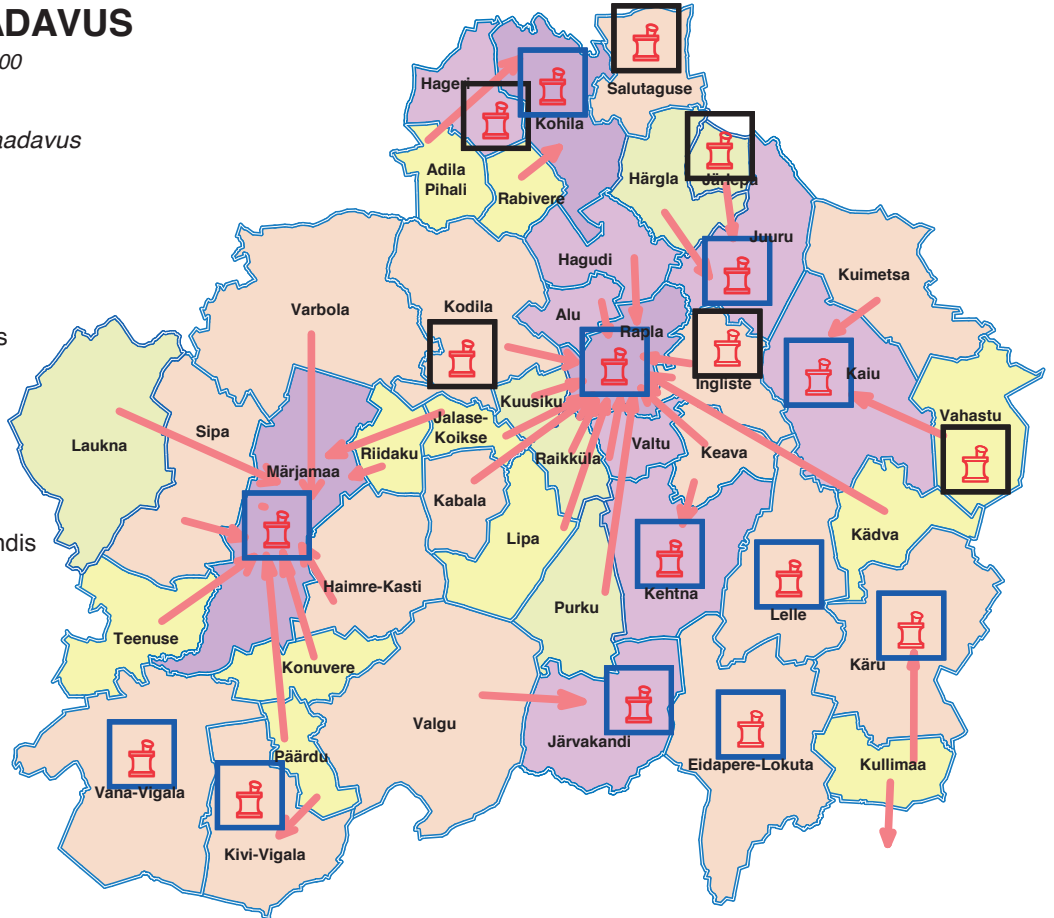
1 : 530 000

Ravimimüügi teenuse kättesaadavus

-  Säilitada apteegi teenus
-  Pakkuda ravimimüügi teenust kaupluses
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir

2015. a eeldatav elanike arv kandis







	3 890...6 350	(3)
	880...3 890	(8)
	460...880	(15)
	220...460	(6)
	10...220	(11)








# ESMATARBEKAUPADE KÄTTESAADAVUS

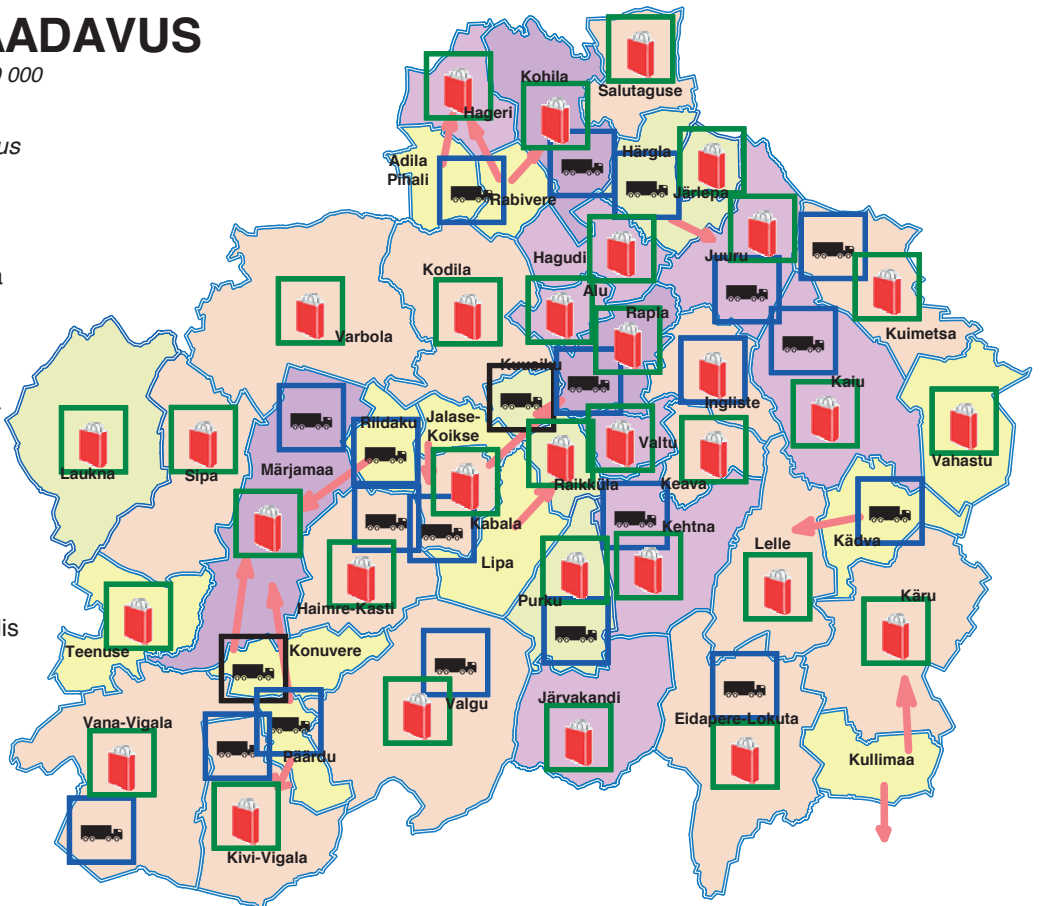
1 : 530 000

Esmatarbekaupade kättesaadavus

-  Kauplus kindlasti säilitada
-  Kauplus võimalusel säilitada
-  Kauplusautoteenus olemas
-  Kauplusautoteenus säilitada
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir

2015. a eeldatav elanike arv kandis

	3890...6350	(3)
	880...3890	(8)
	460...880	(15)
	220...460	(6)
	10...220	(11)














# POSTITEENUSE KÄTTESAADAVUS






1 : 530 000

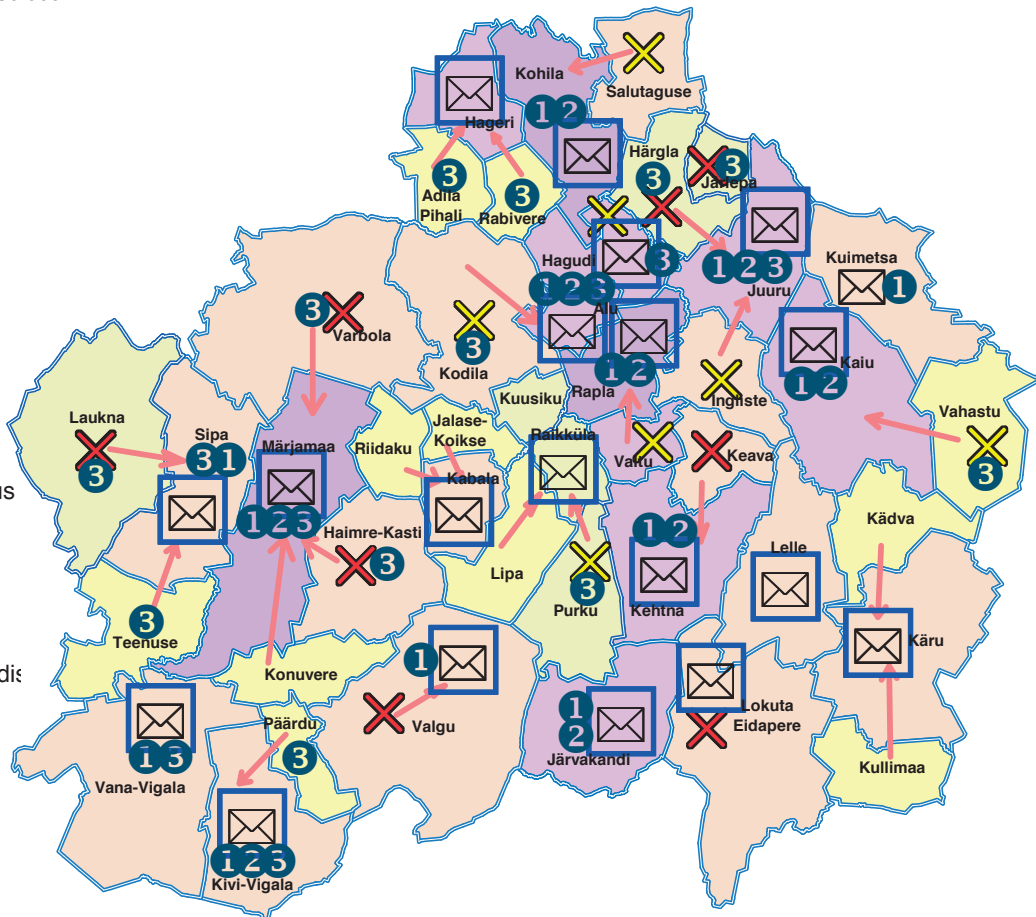
JOOIS 11

## Postiteenuse kättesaadavus

-  Postkontor
-  Postipunkt
-  Suletud postkontor
-  Suletud postipunkt
-  Postkontoril / postipunktil on internetiühendus
-  Postkontoril / postipunktil on kaardimakse võimalus
-  Motokanne
-  Teenuse kättesaadavus on planeeritud ühistranspordiga
-  Kandi piir





2015. a eeldatav elanike arv kandi:

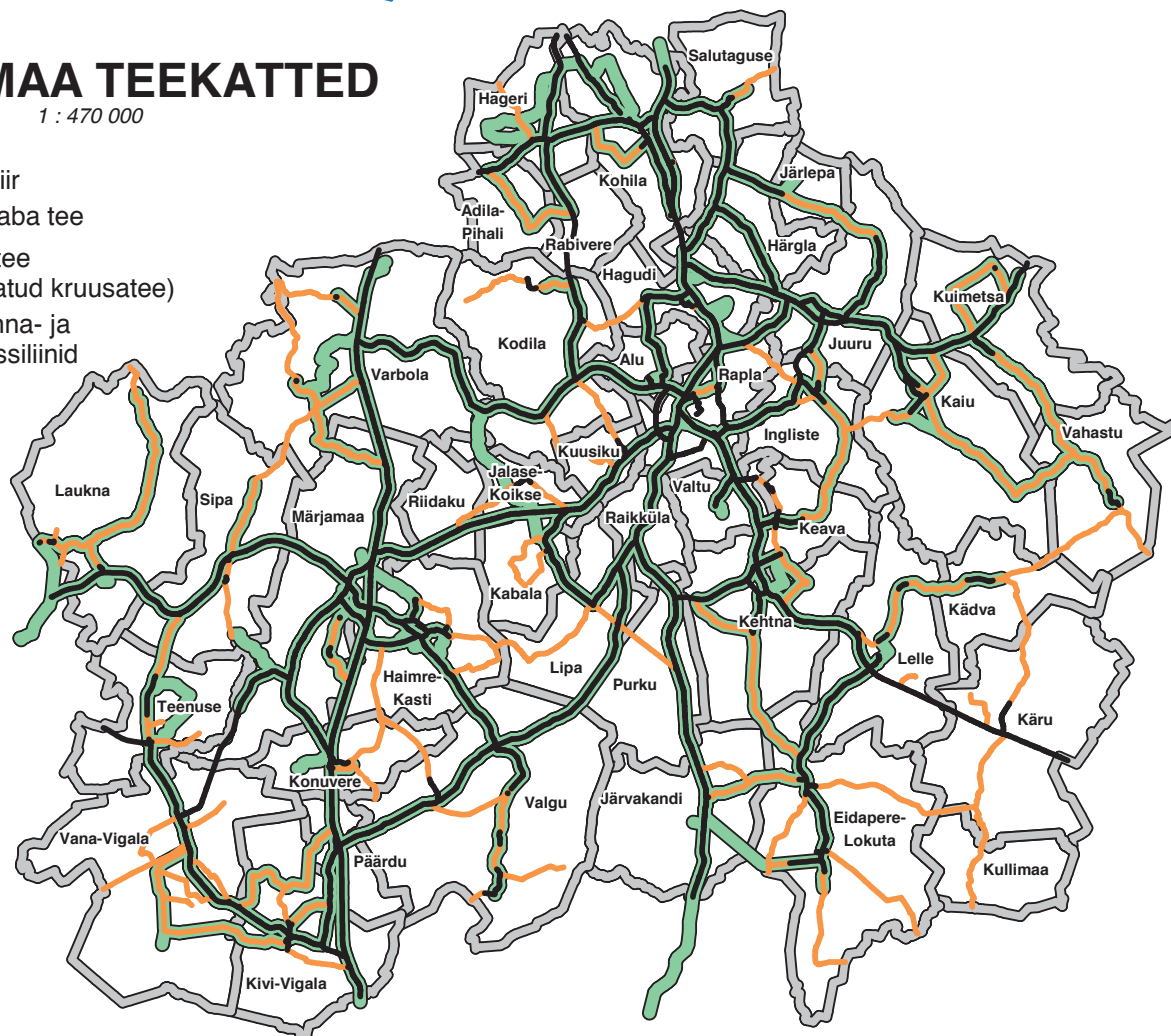
	3 890...6 350 (3)
	880...3 890 (8)
	460...880 (15)
	220...460 (6)
	10...220 (11)



# RAPLAMAA TEEKATTED

1 : 470 000

-  Kandi piir
-  Tolmuvaba tee
-  Kruusatee (immutatud kruusatee)
-  Maakonna- ja koolibussiliinid



# Rapla maakonnaplaneeringu teemaplaneering

## Maakonna sotsiaalne infrastruktuur 2008-2015

### Rapla Maakonna kandidid

- Valla piir
- Kandi piir



Rapla Maavalitsuse Arengu- ja planeeringuosakond  
Kaardid: Silvi Tarto  
Esikaane foto: Craig Tislar.  
Küljendus-kujundus: Jaan Kurm.

2010.aastal trükitud 200 eksemplari